

MEGKÖTÖM MAGAMAT

MEGKÖTÖM MAGAMAT ISTEN KÖTELÉVEL,
MEGTÖLTÖM SZÍVEMET ORSZÁG IGÉJÉVEL,
SZABADSÁGOM, URAM, NÉKED VISSZAADOM,
CSAK A SZERETETRE FORMÁLD ÁT TUDATOM!

MAGAMAT MEGKÖTNI GYENGE VAGYOK, URAM,
SEGÍTŐ KÉZ NÉLKÜL NEHÉZ JÁRNOM UTAM.
ATYÁM ERŐSÍTSD MEG TESTVÉRED A HITBEN,
ÉLETEM PÉLDÁZZA: SZERETET AZ ISTEN.

MEGKÖTÖM MAGAMAT BARÁTI KÖTÉLLEL,
TESTVÉRI KÖZÖSSÉG TARTÓ EREJÉVEL.
TESTVÉR, HA ELOLDNÁM KETTŐS KÖTELÉKEM,
SZEMBESÍTS MAGAMMAL, LÉGY FELELŐS
ÉRTEM!

(BENYHE JÁNOSNÉ - 1972)

BULÁNYI GYÖRGY A MÁSODIK NEMZEDÉK TEOLÓGIAI TUDATA

A KIO után 25 évvel egy fordítás látott napvilágot: Herbst könyve, Az igazi Jézus. Kocsi Gyuri szerint Herbst sarlatán. Nem jegyzik a teológiai tőzsdén. A Kirche Intern cikkírója szerint beletartozik a "régikalapok új csomagolásban" sorozatba. Nem tudom megítélni, mennyire járatos a szövegkritika tudományában. Ha járatos volna is, Reimarus és Renan óta alighanem százán is akadtak, akik az evangélisták számlájára írták Jézus istenfiúságát. Ami istenfiúságra utal, az az evangélista meg a redaktor műve; ami nem utal arra, az az eredeti, a jézusi szöveg.

Mást vártam KIO-überelés címén. Nem egy csak-ember és politikai alkalmatlanság miatt lelécelő Jézust. Én egy nemcsak ember és politikai alkalmatlansága ellenére sem lelécelő, hanem a Golgotán kiszenvető Jézust mutattam be. Messzemenően belekapcsolódva az egyetemes keresztény hagyományba. Herbst fordítója egy racionalista hagyományba kapcsolódik, nem Areios hagyományába, mert Areios úgy gondolta, hogy Jézus

XXVII. évfolyam 8. szám 2020. augusztus

Bulányi Gy.: A második nemzedék	4476
Bulányi Gy.: Értheti-e...?	4478
Király I.: „Én is úgy akarom”	4480
Farkas I.: Újságcsomagolás	4481
Sipos Gy.: Aki él és szeret	4484
Vinczéné G. G.: Ha majd a karanténból...	4487
Merza J.: Ami megtartja az embert	4489
Turiák I.: „Éheztem és enni adtatok”	4492
Kovács L.: Mentsetek meg Világfalvát!	4495
Faragó F.: Szükségszerű-e...?	4502
Habos L.: Tükör előtt	4503

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért,
mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»
Elérhetőség: koinonia.tarsak@gmail.com

kiszenvető a Golgotán. Herbst nem übereli a KIO-t. Az übereli, aki továbbsegít minket az Úton. Megérteni Jézust, aki belátja alkalmatlanságát s nyugalomba vonul - ez nem segít előre. Nagyon nagy kár, hogy Gromonnak nem sikerült, ami Matyinak és Kocsinak sikerült: néhány évet tanulni nyugati egyetemen.

Mit fog asztalra tenni Matyi és Gyuri? Matyi habilitációs dolgozata biztosan nem KIO-überelés, bár a Bokor jövője szempontjából sokkal pozitívabb munka, mint Herbst lefordítása. Matyi el akarja varrni a szakadást, amit a KIO létrehozott a Bokor és a hierarchia között. Nem jelentéktelen szándék. S szándék talán nem is vesz igénybe megengedhetetlen eszközöket.

Mi várható Kocsi Gyuritól? Megvan a véleménye két társáról: sarlatánokat nem a Bokornak kell propagálnia - az egyikről; habilitációs dolgozatot írhatni mindig egyházpolitikai kérdés is - a másikról. De mi telik Gyuritól, magától? Elhiszem neki, hogy témájában többet tud, mint azok, akiknél doktorál. De mit fog letenni az asztalra? Olvasható! Tudatunkat formálót!

Gromon 44, Kocsi 40, Matyi 39 éves. a második nemzedék - így számítom - 1940 és 1969 között született, tehát ma 26 - 55 éves. A fenti három testvér e nemzedék közepét alkotja. De van már harmadik

nemzedék is, amelyik 1969 után született. Ha jól tudom, egyetlen sincs köztük, aki teológiát tanulna. Az innsbrucki magyar fiatalokkal kapcsolatot kellene tartani. Sajnálatos, hogy a hazai teológus nemzedékből nem jelentkezik senki. Veszprémben Tsön nyitva tartja a szemét. De ki tartja nyitva a maga szemét Budapesten, Esztergomban, Szegeden, Miskolcon, Gyulaféhevárott? Erre is gondolnunk kellene. Létre kellene hozni egy teológusokból álló közösséget is!

Ha bármit kötelezőnek állítunk, egységet veszélyeztetünk. Ha semmit sem állítunk kötelezőnek, nem teremtünk egységet, melyet veszélyeztethetnénk.

Kötelezőnek gondoljuk mindannyian a jézusi szeretetfogalom elfogadását s életünknek e fogalom szerinti alakítását anélkül, hogy "illemszabályok" megfogalmazásán túlmennénk. Kötelezőnek gondoljuk ebből folyóan egyfelől a bűnbánattartást, a bocsánatot kérést, másfelől a testvéri feddést, ha tudomásunkra jut, hogy magatartásával valamelyikünk szembe került a közös nevezőnknek gondolt fenti szeretetfogalommal, és ezt a magatartást nem követi bűnbánattartás. (Bár ezt gondoljuk, a mondottakat nem igen gyakoroljuk; inkább a szabadságra hivatkozva: nem tartunk bűnbánatot, nem kérünk bocsánatot, s nem alkalmazzuk a testvéri feddést.)

Amit gondolunk, az úgy alakult ki, hogy többek akarunk lenni, mint a "vasárnapi keresztények", s természetesnek tekintettük, hogy a "vasárnapi keresztények" teljesítéseiről ránk nézve is kötelezőek, s amellet mi még többre is kötelezzük magunkat a fenti jézusi szeretetfogalom következtében. A későbbiek során viszont úgy alakultak dolgaink, hogy elhagytuk életünkben a vasárnapi keresztények nem egy teljesítményét, pl. a vasárnapi szentmisét, az egyházi hozzájárulás fizetését, s e vasárnapi keresztények esetleges egyéb gyakorlatait is: szentségeket (pl. gyónás), szentelményeket (pl. hamvazkodás) egyaránt. Jelen pillanatban a Bokorban semmi más nem kötelező, mint megjelenni négy hetenként a közösség találkozáján, s arra készülni a megadott házi feladat elolvasásával. Ha valaki nem jön el, nem készül, akkor úgy érzi, ki kell mentenie magát. Ha ez (is) elmarad, akkor érezzük úgy, hogy világvége van.

Azt kérdelem, hogy jól van-e ez így? A vasárnapi szentmisét nem akarom leváltani a közösségi szentmisére. Meg sem tudnánk valósítani, de nem is akarom, mert ezzel elindulnánk a felekezetté válás útján, amit nem akarok. De csupán négy hetenként találkozni, ezt csak olyanok engedhetik meg maguknak, akik az általuk vezetettekkel legalább hetenként találkoznak - olykor akár csak az ugyanott szentmisét hallgatás, az egymást éppen csak pár szóval megszólítás jegyében is. Az elkötelezettek találkozája lehet négy hetenként, mert ez olyasfajta zsinatolás, de nem kahal, azaz nem az, ami a résztvevők számára a közösséghez

tartozás tudatát, benyomását, élményét kelti. De ahogy a hetenkénti szentmishallgatás nem nevel tanítvánnyá, ugyanúgy a négyhetenkénti csoportba járás sem. A negyvenes évek első hulláma, a 60-as évek végének második hulláma nem egymást négyhetenként látó személyek "buzgólkodásából" született meg. A "zsinatolás" lehet akár nyolc hetenként is, negyedévenként is, sőt negyed századokként is. Akiknek olyasfélét akarunk nyújtani, mint Jézus a Tizenkettőnek, azoknak sűrű együttléteket kell biztosítanunk. Ha erre a válasz az volna, hogy ki ér erre rá, akkor kettőt tehetünk. Az egyik: bocsánatot kérünk a hierarchiától a Lelkipásztori Marketing megállapítása miatt: a liturgikus szolgáltató vállalat csak saját temetési menetét asszisztálja. Bocsánatot kérünk, mert beláttuk, hogy valóban kétféle keresztény van: az egyik, amelyik megél a vallási szolgáltatásokból (ez - a pap); s a másik, amelyik jövedelme fél százalékával megvásárolja ezeket a szolgáltatásokat, s valami másból él meg (ez - a kedves hívek). S mind a kettő várja a mennyből az üdvösséget, s a zsinórpadlásról leeresztett Isten Országát (Lásd: Jelenések könyve). S a másik, amit tehetünk? Olyan életformát választunk, amelyben ráérünk Istenre is, egymásra is, s az Istenhez elvezetendő embertársaink millióira is. Ez pedig a teljes élet és vagyonközösség életformája, amelyben 15 anyuka egyenként nem megy piacra krumpliért, nem hámozza, nem főzi, nem szolgálja fel, nem mosogatja el, mert az egész műveletet esetleg egyetlen anyuka vagy apuka is elvégzi - számolatlan energiákat szabadítva fel vele a mondott célra.

Erre persze mondható, hogy az ilyesmire csak felelőtlen tizenévesek vállalkozhatnak, nem pedig gyermekek és unokák sorsába kötött második és első nemzedékbeliek. Ez viszont igaz lehet. Mert 50 ill. 30 évvel ezelőtt is tizenévesek felelőtlenkedéséből született meg az első és a második hullám.

Az sem világos számomra, hogy jól van-e, hogy csak a szegények javára adakozunk, s magunknak, a Bokorban nem adakozunk. E magunknak semmit sem adásnak az a következménye, hogy az üldöztetés korának vége után hat esztendővel, tehát ma, kizárólag lakásaink állnak rendelkezésünkre. Meg tudunk-e egyezni olyan feladatokban, amelyekhez szükséges lakásunkon túli infrastruktúra is? Vannak-e ilyen feladataink egyáltalán? A Bokor papjainak megvan a maguk plébániai infrastruktúrája. Akinek közülük nincs ilyesmije, azok megoldják feladataikat lakásukon. Talán Ko. Laci az egyetlen, akinek a lakása kicsi a feladataihoz képest. A nem-papok pedig elférnek közösségükkel, közösségeikkel továbbra is saját lakásukban. Nem is születik meg ennek folytán a Bokorban az a teremtő érzés, hogy itt valamit meg kell oldani. Egyetlen munkacsoportról tudok, amely kéthetenkénti sűrűséggel találkozik (BOCS), s meg is

találta hozzá a helyet, ahogy az Alba Kör s a HELL is megoldja a maga találkozási hely gondját. Nincsenek igénybejelentések: nekem, nekünk feltétlenül szükségünk volna egy helysége, ezért meg ezért! Több mindent mondhatnék, hogy mi mindenre volna jó egy központi helyen levő akárcsak pinceszobácska is. De amíg nem dübörög az igény, hogy adjuk össze jövedelmünk valaminő százalékát, hogy legyen ezünk vagy azunk, bizony nem állok elő semmiféle ötlettel, inkább azzal foglalkozom, amit ilyesfajta infrastruktúra nélkül is meg tudok oldani.

Ha viszont a fentiekben megpendített mindkét problémaköteg nem pótcselekvésnek, hanem csupán pót és felesleges agyjáratásnak tűnnék, akkor viszont megkérdezem, hogy a Bokor a teremtett világból való-e, vagy valahonnan egészen máshonnan való. Ha a teremtett világból való, akkor érvényesek a Bokor tagjaira is azok a törvényszerűségek, amelyek az emberiség Bokron kívül található példányaira érvényesek. Röviden: vannak célkitűzései, s ezekre pénzt és időt kell áldoznia, különben elhalnak ezek a célkitűzések. Ha tehát a mondott nemes valutákkal nem rendelkezünk, elhalnak célkitűzéseink, s azok néhai birtokosa, a Bokor maga is elhal. Van talán, aki úgy gondolja, hogy éppen ebben áll a Bokor soron következő feladata, s ez határozza meg pénzt és időt áldozásának mértékét. Múlhatatlanul szükségesnek gondolom, hogy a tüdő és a máj külön választódjék. Mind a kettő kiváló lehet, de csak biztos és egyértelmű funkcióval. Világosan kellene látnunk, vannak-e még a Bokornak olyan tagjai, akik családi, munkahelyi, kisközösségi feladataikon túl idő és pénz valutában valamit hajlandók letenni egy "BOKOR" nevű többes számú létezőnek asztalára. Akik e célra ilyesfajta valutákkal nem rendelkeznek, vagy nem óhajtanak rendelkezni, azok lehetnek igen kiváló emberek, esetleg sokkal kiválóbbak, mint azok, akik e célra fenntartanak ily valutákat. Csak meg kell kérdezni a Bokor elérhető tagjait, hogy melyik kategóriába tartoznak, s mit jegyeznek: semmit vagy mennyit?

Óbudavár, 1995. július 20-án

BULÁNYI GYÖRGY

ÉRTHETI-E KÖZÖNSÉGES KERESZTÉNY?

EGY MAGYARORSZÁGI ÚJSZÖVETSÉGES MEGGONDOLÁSAI

Herbert Haag tanulmányt írt a Theologische Quartalschrift c. folyóiratban. Ennek fordítása olvasható a Koinónia múlt havi számában: Beszéd az üdvösségről. Haag végkövetkeztetései:

/1/ Az "üdvösség" szó burokszóvá lett. Ezért a teológia és az egyházi igehirdetés nyelvéből számítani kell az üdvösség meghatározás nélküli használatát. Nem hivatkozhatik a Bibliára. Aki szájára veszi az "üdvösség" szót, annak mindenképpen meg kell világítania, hogy mit ért rajta. Érvényes ez az üdvút, üdvtörténet, Isten üdvakarata, üdvszükségképpeniség stb. fogalmakra is.

/2/ Az "üdvösség" meghatározása szempontjából nem sokat segít a hivatkozás az Isten Országára. Aki kapcsolatba hozza az "üdvösséget" az "Isten Országával" vagy azonosítja a kettőt, ismeretlent magyaráz ismeretlennel. Az "Isten Országa" meghatározását illetően ugyanis a szakemberek semmiképpen sem értenek egyet. (Ugyanez érvényes az "üdvösség" és a "megváltás" azonosítására is, mert a "megváltásról" sincs meggyőző meghatározás.)

/3/ Ezenfelül a modern emberek nyelvérzéke számára elavulttá lettek az olyan fogalmak, mint "üdvösség" és "Isten Országa". Semmit sem lehet róluk elképzelni. Ráadásul az, amit a palesztinai zsidóság "isten Országának" gondolt, sohasem valósult meg; s az, amit Jézus gondolt "Isten Országának", sohasem fog megvalósulni, s egyáltalán meg sem valósulhat.

Szabadjon ezt a "hattyúdalomat" a ThQ-ben egy kéréssel befejeztem: Nem tudnának-e a szakteológusok, s nem kellene-e is nekik, egy kicsit jobban igyekezniük, hogy olyan nyelven beszéljenek, amelyet az "egyszerű" teológus, sőt talán még a "közönséges" keresztény is megért? Ez esetben könnyebben esnék neki gyógyulást (Heilung) keresni ott, ahol nem pénz ellenében kapja azt /Iz 55,1sköv/.

Idáig Haag. Sajnos, nem vagyok a ThQ olvasója. A szöveget fénymásolatban kaptam Tübingában tanuló Kocsi György barátomtól, kinek H. Haag atyai barátja. A fénymásolat szabadon maradt helyét kézírásával kitöltötte:

"Légy szíves ezt a 3. pontot támadd meg, ha tudod. A zsidók elszámították magukat Babilonnal szemben - Jeremiás ellenére és javaslatára. Utána jött az Isten országának restaurációs gondolata, majd miután már országuk sem volt, jött a túlvilági ország... Ezek tények. Nem ártana az apokaliptika tanulmányozása - főleg az, hogy milyen történelmi események váltották ki."

Az alábbiakban Kocsi György kérésének igyekszem eleget tenni. A Magyar Értelmező Kéziszótár nem állítja az "üdvösség" szavunkról, hogy az régi, régies vagy elavult volna. Vallási, az egyházi étellel kapcsolatos szónak mondja, tartalmát is meghatározza: "Keresztény hit szerint: a halál utáni boldog örök élet". Van tréfás használata is: nem elég az üdvösséghez. Rövidebb alakja, az "üdv" pedig már az ómagyarban része lett "egyház" szavunknak /üd, id, egy + ház/, s él ma is az üde, üdülő, üdítő köznyelvi szavainkban. /Megkeresztelkedése után a magyar nép két finnugor töből alkotott szóval jelölte meg a maga számára az "ekklésia" mivoltát: egy ház, melynek rendeltetése,

hogy az abba járók üdék legyenek, elsősorban transzcendens értelemben. /A rövidebb alaknak van "profán" használata, azaz immanens értelme is: ""Míg nyomorra milliók születnek, néhány ezernek jutna üdv a földön..." /Vörösmarty M., Gondolatok a könyvtárban/. Hogy szekularizált világunkban mennyi ember érdeklődik "üdvössége" iránt, erről a szociológusok sokféle statisztikával szolgálnak nálunk is; ha a keresztelezés, házasságkötés, temetés igénybevétele is érdeklődést jelent, akkor többen érdeklődnek "üdvösségük" iránt; ha a vasárnapi templombajárás a mérce, már jóval kevesebb az érdeklődők száma, s ha a katonáskodás elutasításáig toljuk fel a léceket, egy ezrelék sem fog üdvössége iránt érdeklődőnek mutatkozni. Dehát nem is a piaci igény szabja meg "a halál utáni boldog örök élet" elnyerésének feltételeit. E feltételeket az örök életet számunkra felkínáló Istennek kell megszabnia. Hogyan ismerhetjük meg az Ő feltételeit - jelentős kérdés. Milyen nyelvezetet használva adjuk közre ezeket - szintén jelentős kérdés.

Egy újszövetséges szempontjából nem perdöntő, hogy a zsidók milyen későn és milyen események hatására jutottak el a farizeusok feltámadás-hitéig. A kultúrtörténelem számtalan és különböző kultúrszintű nép vallását ismeri, s e vallások döntő többsége ismeri az "üdvösség" fogalmát, méghozzá a MÉK meghatározásában, akárminő, s nyelvenként nyilvánvalóan szóval különböző, szavakkal nevezte is azt az emberiség vallásos hányada. E hányad nem kicsiny, s a zsidó vallás a maga oly hosszú századokon keresztül fenntartott immanentizmusával bizony kilóg a vallások örök élet hitének sorából.

Ne legyen hiány részemről meghatározásokban. Üdvút olyan emberi magatartás, amely teljesíteni kívánja az üdvösség emberi feltételeit. Üdvtörténet az a történet, amely beszámol arról, hogy a változó időben mit gondoltak a különböző kultúrákban üdvösségünk isteni és emberi feltételeiről. Isten üdvakarata = minden embert vár az üdvösségbe. Üdvszükségesség = tönkre megy az ember, ha nem üdvözülni.

"Isten Országá" - vannak, akik ezt a kifejezést használják. Azon sem csodálkozom, hogy akár a múltban, akár a jelenben különböző szerzők, személyek mást és mást értettek, értenek rajta. Keresztények számára viszont bizony illenék perdöntőnek lennie, hogy Jézus mit értett rajta. Azzal a feltételezéssel fogok hozzá Jézus megkérdéséhez, hogy teológiájának e kulcsfogalmán nem ellentmondásokat akart közvetíteni nekünk. Ezzel az alapfeltevéssel el kell utasítanom a Jézus ajkára adott anyagnak a sorból kilógó elemeit. Tehát éppen azt, amit H. Haag Jézus szemléletét illetően meghatározónak gondol: a tanítványok nem járták végig Izrael városait, a tanítványok közül még valakik megérik, hogy Jézus visszajön.

Azt a nézetet képviselem a rendelkezésünkre álló jézusi anyagot vizsgálván, hogy Isten Országának megvalósulása üdvfolyamat. Történelmi folyamata a szeretet cselekedeteinek, a szeretettől meghatározott emberi életmagatartásoknak. Az Isten Országá rajtunk fordul (vö Lk 17,21). Két ember egymást egybeölelő szeretetkapcsolata már Isten Országá. Ezeknek megsokasodásával, valamint a szeretetkapcsolatba harmadik, negyedik, sokadik /és mindenkihez elérni akaró és senkit kirekeszteni nem hajlandó/ személyek felvétele által növekedhetik és növekedik a szeretet társadalma.

Az a szeretetcivilizáció, amely csak felebarátot ismer, ellenséget és számára közönyöst nem, amely csak szolgálatot ismer és elutasítja az uralkodást, amely csak a megszerzett javak megosztását, odaadását ismeri, a magamnak megőrzést és a másokét elvevést nem; amely csak a testvéri feddést ismeri, de ezenfelül lemond minden megtorló hatalomról - házasság, család, település, munkahely, ország és emberiség szintjein egyaránt. Ezért a magatartásért jár az örök jutalom: a szeretet társadalmának transzcendens változata, az örök élet - akármilyen is legyen annak konkrét tartalma (pl. Isten boldogító színelátása).

Megengedem, hogy az Isten Országá tartalmát illetően a szakemberek között nem alakult ki egyetértés. De ez nem zavarhatja Jézus egyetlen tanítványát sem abban, hogy a mennyei Atya akaratát teljesítőket tekintsék az Isten közössége (Országá) tagjainak, teljes tisztelettel figyelve a szakemberek munkáját és "minden erővel" igyekezvén jónak lenni és szeretni, teljesítendő a mennyei Atya akaratát.

Nyilván feltételezem, hogy H. Haag mindezt legalább úgy és annyira tudja, mint én. Ha mégis azt írta, amit írt, akkor nyilván valami egyébre gondolt. Alighanem arra, hogy a kétezer esztendő alatt az általam leírtak vajmi szerény mértékben valósultak, s nincs reménye Haagnak, hogy a jövő gyökeresen más képet mutat majd. Cáfolni nem tudom nézetét, bár reménykedem, hogy történelmi tapasztalataink erejében a jövőben egy kicsit jobban csipkedjük magunk. Ha üres a reményem, akkor sem áll a "meg nem valósulhat", mert valakik körében - családban, kisközösségben - rendre megvalósul, s Ők a kisdéd nyáj. S amíg van kisdéd nyáj, addig az Istenre figyelni akaró emberek számára a kisdéd nyáj - igazodási pont, töltekezési pont, s a csatlakozás lehetőségét is felkínáló pont. A kisdédnyáj - az Isten gondolatai-tervei történelmi kibontakozásának videahégye. Ha valahol valakik rátették életüket arra, hogy az egyháznak közösséggé kell lennie, akkor 50 esztendő múltán már a csapon is ez folyik (pl. nálunk). Ha valakik rátették életüket arra, hogy elutasítják a gyilkos fegyvereket, akkor 50 esztendő múltán - így remélem - ott a csapon keresztül is ez fog folyni. Lehetséges az, amiről Jézus álmodott.

Csak a megvalósulási sebességet illetően hajlunk a szent türelmetlenségre.

Mindezt Kocsi Gy. felszólítására mondom. De mondanék valamit magamtól is. Mindenek előtt felhívom a figyelmet arra, hogy Haag messzemenően alátámasztja a Bokor teológiai közmeggyőződését: a Golgota nem szerezte meg a megkeresztelendők számára a "kegyelmet", amely biztosítaná számukra a mennyországba jutás lehetőségét. Ha emlékeztek, Szegedi Laci vádolt minket azzal, hogy tagadom, tagadjuk a kegyelmet. Nem tagadtam, nem tagadtuk, csak azt képviseltük, hogy az benne van az Isten által nekünk ajándékozott emberi természetben. Ennek következtében felesleges a kettőzés: a természet rendje, meg a kegyelem rendje. Felesleges, mert nincs két rend, csak egyetlen egy: Isten magához öleli Golgota előtt s Golgota után egyaránt az Isten akaratát teljesíteni akaró, s a botladozó, de botladozásai miatt őszintén sajnálkozó embert.

Szeretnék valamit mondani a "helytelenkedések"-ről is. Tudomásul kell vennünk, hogy nincs ex offo semmiféle privilégiumunk az igazság kinyilatkoztatásában. Ilyen privilégiummal nem rendelkezik sem egyén, sem társaság. A profán tudományok területén sem. Nem rendelkezik vele egyetlen vallási személy, egyetlen vallási társaság (felekezet) sem; már mint a maga területén, tehát az üdvösség dolgában. Éppen ezért, ha a teológia - műveljék azt bármely felekezeten belül - igyekezik optimumot nyújtani, akkor privilégiumra hivatkozás nélkül, a minél bőségebb információ-beszerezés útját kell választania. Ugyanúgy, miként a tévedhetetlen tanítóhivatokkal nem rendelkező profán tudományok is tesznek. Egyes egyedül ez az útja annak, hogy szavunkat gondolkodó emberek - ilyenek lettünk teremtve! - komolyan vehessék. Ez a gyakran felhangzó szó: "Az egyház tanítása pedig az, hogy..." csak figyelemkeltésre rendelt (nem hasra esésére rendelt) szó lehet. Minél inkább tekintélyi szöveg hangzik utána, annál kevesebb figyelemmel fogjuk hallgatni egyházon kívül és belül. Minél inkább érvek követik a figyelemfelkeltést, annál több figyelemre fog találni. Ezt tudomásul kell vennie mindenkinek. Egyházon belül is. Bokron belül is. ÉRVELNI KELL! Olcsóbban nem lehet? NEM!

KIRÁLY IGNÁC

"ÉN IS ÚGY AKAROM"

1.1 A Bokorlelkiség summázása mindig öröm számomra, mivel ma sem tudok jobb megjavítási eszköztárat. Sokirányú tevékenységünk (munka, család, közösség, társadalom...) egyike ez a "kocsit összetartás". A magam kis területén is csak a legalapvetőbb közösségi szolgálatokra futja, hogyan is szolgálhatnám közvetlenül a nagy egész egységét is?

Gyurka bácsi, Neked a Bokor az, ami nekem a magam szolgálati köre, akiket én szerettem egybe és szolgálatok ma is. Mintegy kis Bokrocskákat hoztunk létre és minden maguknak dolgozás nélkül is ezek a kis egységek teljesen lekötnek minket. Úgy látom, hogy a Bokor fejlődőképes részét ezek a kis dinamikus egységek (régikák, barátságok) jelentik. Nyilvánvalóan tűnik, hogy helyesebb energia gazdálkodás kell ahhoz, hogy a nagy egésze is helyet kapjon feladataink között. Mindenekelőtt rögzíteni szeretném, hogy a kicsik szolgálata az egész szolgálata számomra. Ha nem lenne kiket szolgálnom, nem lennének kisközösségek az életemben, akkor sem értelmezhetném az életemet úgy, mintha az út porába üldögélés lenne. A jónak tartott értékszéméletet már nem lehet csak súlyos bűn terhe mellett zárójelbe tenni. A lelkiismeret ügyis fölugrasztana a porból, ha másért nem, hát családom jézusi szolgálatának kötelezettsége miatt. No de lenne-e ekkora családom és ilyen álmokkal, ha nem lett volna Bokor az életünkben? Lám máris újra ott vagyunk, hogy nem a lenni vagy nem lenni itt az igazi kérdés, hanem hogy hogyan lehetne jobban lennünk?! Nem vagy egyedül Gyurka bácsi ebben a BTHÉV ügyben, hiszen valahol én is és még sokan beálltunk ebbe az átlagembereket veszélyeztetni látszó baráti körbe. Ezt a jel-elhivatottságot, ezt a radikális törekvési irányt úgy szeretném vinni, hogy a "csodabogár" mellé néha hozzákerüljön a "jól csinálja", és talán az is megfogalmazódjon, hogy "én is úgy akarom csinálni". Máris ezzel az "úgy"-gyal Jézusnál kötünk ki. Ha pedig Nála, akkor otthon vagyunk és Otthon leszünk.

1.2 Örökzöld problémák közül egy nagyon átgondolandó merült itt fel újra: a kisközösségépítés hangsúlya miatt az anyák nem váltak anyákká és az apák sem apákká? Azért olyanok gyermekeink amilyenek, mivel hagytuk eltorzítani értékszéméletünket? Mi más, ha nem torzulás az is, hogy gyerek pasztoráció helyett felnőttekre kell hajtani (Lp. marketing)? Itt most meg kell állnom és gondolkoznom egy kicsit.

Az anyaság-apaság ügyében is sokfélék vagyunk. Én a magamról mondanék valamit. A családi üzem ellátását és kiszolgálását nem tartom értékelhetőnek az apostolkodás szempontjából. Itt a sajátosság akkor valósul meg, mikor a szülők átlagos emberré nevelődésén és nevelési törekvésén túl sajátos jézusi értékszéméletre vonzás is megvalósul. Itt nem az eredményességről van szó, hanem a szülő konkrét törekvéséről beszélek.

Konkrétan, ami célirányos kirándulásokat, családi hittanokat, családi lelkiiséget ... jelent. Azt tapasztaltam, hogy mikor ezekből valamit jól csináltam, azt méltatták bokros barátaim (lgy meghívások, táborig előadások, lelkiezetések). Azt meg minek méltassák, ha normális jóra való szülőként menedzselem magunkat. A lelkipásztori marketinget sem tudom felhasználni bizonyítványom igazolására és az elvek

megkérdőjelezésére felhasználni, mert ott azt tanultam, hogy a gyerekekkel foglalkozzanak a szülők. Ha menetközben magam is szülővé váltam, akkor az elvnek ez a része is kötelez, nem csupán a felnőttek (főleg férfiak) felé való apostoli küldetés. Látom, hogy visszahull fejemre a felelősség. Bokros barátaimat sem mentenék meg ettől az sem, ha csupa nagy betűvel méltatták volna az APÁKAT, ANYÁKAT. Amit megsínylettek gyerekeink, azt lehet, hogy nem is ők, hanem mi szülők sínylettünk meg azáltal, hogy kisebb hatáskörrel működünk, gyatrábbak gyümölcseink, mint amilyeneket szeretnénk. Nem vállalom magamra gyerekeim helyett a megtérés felelősségét. Elég nekem a magam lelkiismereti megtérésre (korrekciós metanoia) szólító felelőssége. Ezért felelek az Úr előtt. Gyerekeim lelkiismerete és meggyőződése nem az én zsebemben van. Szolgáltam ennek fejlődését így-úgy - ez az én felelősségem. Ebben szerves helye volt és van annak is, hogy a családon túl is küldve vagyunk és ők is küldve lesznek, ha meghallják azt a hangot, amit én meghallottam. Hej, de nagyon szeretném, ha az én hatásomra, vagy más hatására, de meghallanák ezt a hangot!

1.3 A megállapításokra csak bólogatni tudok. Az Isten Országáa ugyan nem csak általunk valósulhat meg, de a személyi felelősség terén meg kell állapítanom, hogy az én üdvösségem szempontjából nem vigasz, hogy az Ország nélkülem valósuljon, mert én leálltam, leültem, félreálltam.

A múltat illetően Gy.b. megoldásairól akkor és ott mindig el kellett ismernünk, hogy a mi ötleteinkhez képest az övé volt a jobb, ezért azt választottuk. Ezért nem annyira önmarcangolás és Gy.b.-t megkérdőjelezés a helyes visszatekintés módja, hanem a hálaadás, kiértékelés. Amit jónak láttuk azt csináltuk, még ha azt alapítónk találta is ki. Nagy mázli, hogy ilyen karizmatikus személy, aki nemcsak létbe hívni tudta a kisközösségeket, hanem gondozni is. Most a holnapról gondolkodva vagy támad új, tovább lendítő karizmatikus személy, vagy a mi sokkal kisztülőbb megoldásainkra épülve ugyan, de létben tartjuk kisközösségeinket és talán előre is lépegetünk majd. Ahol nem hajlandók erre a szintjüknek megfelelő igyekezetre, ott szépen elsorvadnak a közösségek.

A jövőnk zálogának azt tartom, hogy valamely jézusi célkitűzésnek embereket barátkoztassunk össze. A hangsúlyok sokfélesége is hordoz egységet, ha a hegybeszédhez, a jézusi hármashoz ragaszkodunk és erre építjük baráti kisközösségeinket, ki így - ki úgy.

1.4 Jól estek a reális múltba tekintő kiértékelő sorok. Így látom én is.

A jelent viszont másként látom, vagyis nem látom kilátástalannak. Gondoljuk csak meg: egy ilyen terheket növelő és kiszolgáltatott mai magyar valóság nem kedvezhet-e egy olyan társaságnak, amely az

adástörvénnyel még szegényíteni is hajlandó magát; a szolgáló másokért éléssel csökkenti a pluszmunkákra bevethető idejét-energiáját. Nem valószínű, hogy aki egyszer belátta a jézusi tennivalók helyességét, az könnyedén ki tudna állni a sorból. Most jön el annak az ideje, hogy vizsgáljunk a tanultakból. Eddig elsősorban a békességteremtés volt a vizsgaanyag, mert a diktatúrában ez emelkedett ki. Most a másik kettőből kell majd.

A sokoldalúságra nevelődés, az igénytelenség osztozásra épülő megvalósítása, az összetartó egymásra figyelés a mindennapokban - ezek a mi garanciáink a holnapra, ha ... ha meg nem bukunk ezen a vizsgán. A bukás nagy veszélyét az jelenthetné, hogy hagyjuk sodortatni magunkat ezzel a pénzt istenítő világgal. Van nekünk Istenünk és van (eddig nagyon is volt) önrendelkező öntudatunk - még testvérbarátainkkal szemben is. Ezt az egyénieskedésre hajlamos szokásunkat erősítenünk kell a világ felé és csökkentenünk kell egymás felé.

1995

FARKAS ISTVÁN

ÚJSÁGCSOMAGOLÁS

A nap ugyanúgy indult, mint bármelyik. Fél hatkor kelés, majd fél óra csendes ülés, reggelikészítés, reggelizés feleséggel, majd kávé, de aznap fél nyolckor indulás volt. Nyolcra kellett Bandinál lennem Vörösváron, ami autóval húsz percnél nem több. Gyalog jó két óra lett volna, de nem ez volt a végállomás. Innen Bandi autójával mentünk tovább Jenőékhez a Bach csomóponthoz. Kilencre kellett ott lennünk. Szombat volt. A kapu tárva várt és csak be kellett gurulnom a kertbe a körtefák alá.

- Ott jó lesz - mondta Bandi -, oda nem süt a nap. Mára is mond vagy 32 fokot. Persze a madarak odajárnak, meg a körte is potyog. Szóval választhatsz.
- Rendben, jó lesz a fa alatt - válaszoltam és már le is parkoltam.
- Gyere be, még bekapom a reggelimet, aztán indulhatunk. Nem kell sietnünk, nehogy Jenőéket fogmosás közben érjük.

Benn, a kis szobában a szokásos rend fogadott. Megálltam az ajtóban. Minden a helyén volt, így meg se kíséreltem a leülést. Bandi nagy élvezettel kanalazott egy kis üvegből valamit. Észrevette a tekintetemet és így megkérdezte.

- Na, tudod-e mi ez? - és már tartotta is a kis üveget felém.

Beleszagoltam. Valamilyen paradicsompüré? - kérdeztem.

Csak nevetett. Itt egy kanál, kóstold meg.

- Áhá, hecsedli! Sok időd van – tettem hozzá.
- Nem, annyi nincs. Barátaimtól kaptam. Ott a nagymamának már van ideje.

Aztán beraktuk a négy csomag újságot a kocsiba és nekiindultunk. Forgalom, szombat lévén alig volt. Még Solymárt sem értük el s már rá is tértünk arra a témára, amin aztán mindig elakadunk.

- Azt írtad egyik drótpostádban, hogy Jézus volt az, aki legtisztábban, vagyis legnyitottabban közvetítette Apuka mondanivalóját. De mikor és hogyan nyílt meg először és aztán hogy volt képes fenntartani ezt a nyitottságot? Úgy gondolom, hogy hozzánk hasonló, vagyis normális ember lévén az alatt a bizonyos harminc év alatt, a kedvező külső körülmények, iskolák révén belészivároghatott ez a megnyílás, megerősödött, majd megnyilvánult a környezete felé.
- Számomra már teljesen nyilvánvaló – válaszolta, - és ezt a megismert tények is alátámasztják – tette hozzá -, hogy ez a megnyílás hirtelen, villámcsapásszerűen a Jordánnál történt. Ha belegondolsz, ez történt később Ferenczel is. És akkor jött egy igen intenzív és rövid időszak, amikor kiderült, hogy azt, amit akkor átélt, mások nem értik. Viszont, akiknek hatalmát veszélyezteti ez a bizonyos látás, azok lehetetlenné teszik a terjesztését.
- Értem. De mondd, akkor ez az egész tanítás egy blöff azok számára, akiket nem ér ilyen hatás?
- Nem egészen. Keresztelő Jánosig a zsidók a bűn és bűnbocsánat vallását élték. Jézus egészen mást hozott: a szeretet vallását. Ez az akkori zsidóknak sok volt.
- És nekünk? Már úgy értem, mi már ezzel szemben értjük Jézus tanítását és aszerint is élünk?
- Igen. Annak ellenére mondom ezt, hogy a világ azóta sem lett jobb, mert nincs elég összetartás azok közt, akik megértették. Pedig a Miatyánk is erről beszél: jöjjön el a te országod... a földön is.
- Lehet, hogy a világ alatt Jézus nem a külső világot érti, ami ugyanis a Sátáné, hanem az ember saját világát? A belső világot, ahol hatalma van cselekedni, vagyis megnyílni valami magasabb számára?

A beszélgetés a szokott sablonok mentén folytatódott egészen a Jagelló útig. Ott szerencsére elakad és hirtelen ott volt a program, amiért az egész találkozás létrejött: délelőtt folyamán becsomagolni és postára adni a az *Érted Vagyok* XXIV. évfolyam 4. számát. Amíg parkolót kerestünk azért tovább forogtak bennem a kerek: mi is történik akkor, amikor valaki hirtelen megért valamit, amit addig másként értett? Hirtelen megnyílik valami benne valamire, ami mindig is ott volt, de valami nem engedte be. És onnan kezdve, ha ez az új elmélyülhet, minden korábbi ismeret e köré

rendeződik és a korábbi szemlélet elavulttá, molyrágtává válik. És ehhez nem kell sem Jézusnak, sem Ferencnek lenni. Mindenkivel számtalanszor előfordul élete során – Galileitől Bandiig. A különbség talán csak az, hogy amint ez a benyomás fellép, valami nálunk: másoknál, azonnal és nagy erővel kezeli és saját korábbi tudását erősíti vele vagy elveti, mint hülyeséget.

Amíg Bandi leparkolt, a négy csomagot Jenővel szépen felvittük a másodikra. Mária puszival várt minket. A nagy, családi asztalon már minden elő volt készítve: a méretre felvágott újságpapírok, a ragasztóstiftek és a kinyomtatott postai név és címcédulák. Szinte azonnal neki lehetett volna esni, hogy időben végezzünk, de itt nem ez volt a szokás.

- Ki, milyen italt kér? – kérdezte Mária. Van falmelléki szóda, üdítő, sima csapvíz, sima és buborékos ásványvíz.

Aztán, amíg a fiúk benn a befizetések miatt kérdéses címzettek kérdését vitatták meg, kimentem Máriához a konyhába. Pár udvarias kérdés-felelet után Mária olyan nyitottsággal kezdett el beszélni a családjukról, a gyerekekről, szülői és nagyszülői teendőkről, hogy megdöbbenéssel hallgattam. Határozott, tiszta és minden szokásos díszől, udvariaskodástól mentes beszéd volt. Érezni lehetett a hangon, hogy akiből szól, az nemcsak szavakat mond, hanem belülről, önmaga legmélyéről beszél. Talán az egész mondanivaló összefoglalásaként mondta: igen, lassan a nyugdíjas évekre is fel kell készülnünk. Meghatódva köszöntem meg neki, de menni kellett. Várt ránk az 550 címzett és a nekik járó 550 db. *Érted Vagyok* újság.

Nekiültünk. Valahogyan, a sok év alatt kialakult egy teljesen letisztult munkamenet, amibe néha belecöppenek, de ami már valamennyire ismerős számomra. Jenő által korábban begyűjtött és megfelelően felvágott újságpapírcsíkot kiteríteni, egy példány *ÉV*-t a jobb alsó széléhez igazítani a jobb szélétől másfél két centire, az *ÉV*-t kinyitni valahol a közepén túl és a címcédula felső részét félretelve az alsót betenni a lapok közé, majd a két centis újságcsíkot behajítani a lapok közé, az újságot becsukni, bal kézzel szorosra húzni, jobb kézzel egyszer átfordítani, meghúzni, majd még egyszer átfordítani, szorosan tartva az újságcsík széle alatt ragasztóval bekenni, majd a szélet finom mozdulattal rásimítani. Ezután elfordítani a csomagot és a leragasztott szélre, hátoldalának bekenése után ráragasztani a postai nevet és címet tartalmazó sleifnit. Ezt is rásimítani, majd a megfelelően kiválasztott helyre tenni az asztalon, és a műveletsort addig ismételni, amíg az utolsó példány is becsomagolásra nem került.

Az egész két-két és fél órán át tart. Az első néhány darab után a mozdulatok teljesen mechanikussá válnak. Alig igényelnek valami kis figyelmet, így az felszabadulva, elkezd egy ugyancsak szokásos, de a pillanatnyi helyzetnek megfelelő más tevékenységet követni: a

beszélgetést vagy ha az megszakad, a belső beszélgetést.

- Hogy sikerült a biciklitúrátok – kérdezte Mária Bandit?
- Hát, hogy is mondjam – fogott bele Bandi -, eddig ez volt a legkevésbé érdekes, változatos kirándulásunk. Indulásnál már a szállással gondok voltak, így az első két napot a Bükkben, Répáshután töltöttük és csak utána mentünk át a Felvidékre. Tulajdonképpen a legérdekesebb egy aragonitbarlang volt... Aztán már csak templomok, igaz, mind középkori gótikus templomok, amikből itthon alig van – mesélte tovább Bandi a túrát, részletezve élményeit, a többiek történeteit, a látottakat, és tapasztaltakat. Összesen talán csak száz vagy százötven kilométert tekertünk – fejezte be.

Közben megjött Éva, a rangidős, bár a csapatban senki sem számított fiatalnak. Sem korát tekintve sem a közösség szempontjából. Mégis, voltak nagyon régi fiatalabb résztvevők, kevésbé régi öregező résztvevők és idős nagyon régi résztvevők. A helyek az asztalnál kicsit átrendeződtek, mert Mária elkezdett a konyhával is foglalkozni, míg Évát röviden be kellett vezetni a műveletsorba.

- Mondd Bandi, nem borzolja a hajadat a ventilátor? - kérdezte, minden hátsó gondolat nélkül Mária, mert jól tudta, hogy Bandi érzékeny a huzatra. Bandi kicsit elmosolyodott, mert haja már a tarkójára koncentrált, de udvariasan, megköszönve a figyelmességet válaszolt.
- Nem, köszönöm Mária minden rendben.

Csendben, elmélyülten folyt a munka, bár mindenki rutinos volt benne. Érezni lehetett, hogy senki sem a csomagolással elfoglalt, hanem valami mással, ami nem látszik, ami benne van, benne éli a saját életét. Kicsit figyelmesebb lettem erre a belső folyamatra. Most, itt ülök és csomagolok. Mikor, hol, ki? Ezekre a kérdésekre – már, ha őszinte vagyok – nem tudom a feleletet. Az viszont nyilvánvaló, hogy vagyok, mert látom, hogy a kezem behajtja a papírsíkot, letépi a címcédula felső részét, beteszi a lapba... stb. Ez egy fontos munka. Minden két hónapban megjelenik ez a lap már huszonnégy éve. Sokan várják, sokan olvassák és ha nem kapják meg, reklamálnak. És ott van azok sora is, akik a cikkeket megírják, vagy lefordítják, szerkesztik, tördelik, nyomtatják, kötik és hát igen, csomagolják, majd postázzák. Tényleg fontos. Nem recepteket tartalmaz, nem is izgalmas történeteket, nem is napi híreket. Egy közösség szellemi táplálékait tartalmazza. De miért nem lényeges – a lény számára alapvető - az, hogy hol, mikor, ki? Nem is válaszolni rájuk, hiszen az lehetetlen, csak megtartani, emlékezetben tartani. Talán ez lenne az a kulcs, ami

nyitna valami ajtót és talán nyitva is tartaná: kérdésben lenni. És most mi van és mire nyitva?

- Várjuk Jézus második eljövételét, ami napok kérdése és ezért nem mindegy hogyan élünk – ez most egyik lányunk legfőbb kérdése. Az ír látnok, aki naponta küldi látomásait a blogján keresztül sok-sok ezreket tart lázban – mondja Jenő. Az ezer oldalas könyvébe beleolvastam és írtam egy levelet lányomnak, amit el sem olvasott. Erre nem érek rá – írta. Most sokkal fontosabb az eljövételre várás.
- Különös dolog ez – kapcsolódtam bele a kérdésbe -, hogy a zsidók évezredekig várták a Messiást és mikor eljött, nem ismerték meg. Mi pedig évezredek óta várjuk Jézus második eljövételét és amikor eljön, nem ismerjük meg, mert a tanítóhivatal a kimondta, hogy sem az idejét, sem a módját nem ismerjük Krisztus második eljövételének. Pál apostol is csak annyit mond: át fog alakulni a természet.
- Viszont, ha őszinte vagyok – fűzte Jenő tovább gondolatát -, mi ugyanilyen főlháborítóak voltunk szüleink előtt „eretnek” tanainkkal. A szülők valamiért mindig felháborodnak.
- Igen, én is felháborodtam – vágott bele Éva -, amikor olvastam a fiataloknak szánt könyvek jegyzékében Herbst könyvét.
- Miért háborít ez fel – kérdezte Bandi, aki a könyvet lefordította. Olvastad miről szól?
- Nem – válaszolta Éva -, de nem is kell. Látom az eredményt és Bandi szemébe nézett.
- El kellene olvasnod mielőtt ilyen véleményed mondasz, nem gondolod? - kérdezett vissza Bandi.
- A fiataloknak egészen más a világuk, a világképük, világlátásuk, mint a miénk – folytatta Éva. Inkább az a kérdés, hogyan lehet átadnunk nekik a stafétabotot, hogy úgy és azt csinálják, amit akarnak. Miért nem veszik át a ÉV. szerkesztését és miért nem írnak cikkeket bele. Csinálhatnának egy próbapéldányt, amit ők írnak, szerkesztenek, adnak ki, csomagolnak.
- Hát – mondta Bandi -, vannak fenntartásaim.
- Csönd lett. A megjelent erők hatása csak lassan csillapodott. Mindannyian éreztük a kérdés súlyát és tehetetlenségünket is. Jobb volt csendesebb vizekre evezni annak ellenére, hogy talán ez volt az első téma, aminek valamilyen megmozgató hatása volt.
- Volt egy nagynénink, aki gyönyörűen tudott mesélni – kezdett bele Mária. Amikor megöregedett, kértük, hogy írja le a történeteket, hogy mi is el tudjuk mesélni az unokáinknak. Persze ő fejből mesélt. Tulajdonképpen mindegyikünknek meg kellene írnia a saját családragényét. Azt gondolom ez érdekelné a mai fiatalokat.

- Talán, ha nem is családragény lenne, de valami olyasmi, ami mai napig ott él bennem – mondtam -, az lehetne őszinte és hiteles. Persze, hogy mi megy át az olvasóba, az egy nagy kérdés, mert az olvasó belső élethelyzetén múlik. Emlékszem rá például, hogy apám, aki ötven évvel volt idősebb nálam, egyszer elvitt a Bükkbe kirándulni. Ez volt az egyetlen közös kirándulásunk, pedig nagy hegymászó volt fiatal korában – valamikor a múlt század elején. Esténként a szentléleki hordóban, ahol laktunk régi, első világháborús katonanótákat énekelt és tanított nekem. Soha sem fogom elfelejteni a helyzetet sem és a dalokat sem. Akkor, ott valami nyitva volt bennem.
- Igen. Érdekes, hogy ezek a régi katonanóták egyszer meg is jelentek CD-n, és amikor kedveskedni akartam egyik idős rokonunknak és lejátszottam neki belőle, végigsírta. Majd azt mondta: te azt nem tudod, milyen sebeket tépnek fel bennünk ezek a dalok – mesélte Mária.
- Mi Fekete Istvánon és társain nőttünk fel. Ő sem családragényeket írt, hanem rövid kis, a természetben megfigyelt élethelyzeteket macskákról, rókákról, egerekről, egy szem kukoricáról, öreg parasztemberről és feleségéről, és e mögé rejtette el mindazt, amit az életről mondani akart – mondta Éva.

Aztán csak a kezek jártak. Megfigyeltem, hogy míg én a ragasztott felületek lesimitását a tenyerem élével végzem, a többiek – nyilván a nagyobb rutin miatt – ujjaik hegyével. Emiatt aztán sokkal kevésbé lett az újságpapírtól a kezük festékes.

- Most akkor ez itt a régi pápa, nem? – kérdezte Mária a mellette ülő Jenőt és az újságra mutatott, amibe éppen az aktuális számot csomagolta.
- No, igen – dűnnyögte Jenő az orra alatt -, ez egy régi újság. Ez az ír látnok viszont azt is mondta, hogy soha pápa nem hagyhatja el székét saját szándékából. Ha ezt megteszi, a következő pápa maga lesz a Sátán.

Ismét szünet következett. Lassan keresni kellett a szabad számokat és a még fel nem adott címszalagokat. Volt rá apropó, de már nem emlékszem rá mi. Bandi kezdett mesélni.

- Egyszer átéltem, hogy egy pillanat alatt lepergett előttem az életem, bár akkor ez még nem volt túl hosszú – mondta Bandi. Csak arra emlékszem, hogy ki akartam próbálni, hogy át tudom-e úszni a tavat itt Vörösváron. Ha igen – gondoltam -, akkor megtanultam úszni, ha nem, hát akkor vége. Aztán kimentettek. Később újra nekimentem és onnan kezdve tudtam úszni. Nem felejttem el.

Elhallgatott, de érezni lehetett, hogy tovább akarja folytatni.

- Talán az őrzőangyalod mentett meg – mondtam élcelődve.

- Igen – mondta -, olyan is volt. Nagy ködben vezettem valahová és előttem ment egy kamion. A kamion nélkül sem lehetett öt méternél messzebb ellátni, amikor is elegendő lett és előzni kezdtem. Már a felénél voltam, amikor megláttam a két szembejövő, egymástól jó messze lévő lámpát. Az is egy kamion volt. Több esze volt, mint nekem. Lehúzódtott és pont elfértem köztük: jobbról tíz centi, balról tíz centi. Igen, az bizonyára az őrzőangyalom volt.

Mindenki bele volt merülve az utolsó darabokba, de ahogy bennem, gondolom másokban is felmerültek a saját hasonló helyzeteim és őrzőangyalom akciói. Az ilyen helyzetekben az a furcsa, hogy minden lényegtelen gondolat, szó, mozdulat, érzés eltűnik. Csak a valóság marad. És ezt valaki látja.

Aztán tényleg elfogyott. Gyors számolás. Külföldiekét kiszedni: 23 db. Rendben; szülő hazaiak: 198 db. rendben. Hozzá a kötegeltek: rendben. Utána bele a kis guri-gurikba, jegyzékek, pénztadás. Éva búcsúzott. Két éhes száj várja otthon. Mária lekíséri. Hát – mondja Bandi -, tényleg nem valami jó a látása, botja nem volt? Nem – válaszolja Mária és már megy is a konyhába. Az asztal összecsucodik, megterítődik, körbe lesz ülve. Hideg gyümölcsleves van és hideg zöldbableves – mondja Mária. Hogy csináltad, hogy ilyen finom lett? – kérdezi Bandi. Valami egészen különleges, vetekszik azzal a szarvasragúval, amit a túrán ettem, pedig az nem volt akármilyen – teszi hozzá. Ő semmi – válaszolja Mária -, szeretek enni és főzni is. A levesek elfognak, jön a hideg spenóttorta és brokkolitorota és az asztal újabb szenzációja a „békebeli” patronos szódásüveg. A gyerekektől kaptuk valamilyen alkalomra – meséli Jenő -, nagyon praktikus, 24 forintból kijön egy palack.

- Azért azt még szeretném megérni, hogy a szinoptikusokon kívül János evangéliumát is feldolgozod – mondtam Bandinak.

- Hát, azt várhatod. Arra nem vállalkozom. Viszont rájöttem, hogy Lukács nem szerette a szemkontaktust.

A kanalak megálltak a levegőben. Mi van? Mindannyian Bandit néztük.

- Jó, majd olvashatjátok. Addig annyit elárulhatok, hogy ahol Márknál az szerepel, hogy „rájuk emelte tekintetét és így szólt...”, ezt Lukács minden esetben kihagyta.
- Vagy csak irigy volt a tanítványokra, hogy azokkal ez előfordulhatott, vele pedig nem.
- Lehet - mondta Bandi -, de azért az különös, hogy ezeket a részleteket rendre kihagyta.

Aztán ott maradtunk egy ideig a témánál, mert az evangéliumokról valahogyan mindig szívesen beszélgettünk.

- Azt azért mai napig sem értem, hogy miért kell ezeket az írásokat szétanalizálni, miért nem lehet elfogadni a hatásukat úgy, ahogy jönnek, hiszen

úgyis mindenkit más fog meg bennük – mondta Mária, akit mindig is zavart a sok elmélet és elemzés. Értése mindenkinek úgyis az életgyakorlatától függ, az pedig figyelme állapotától.

- Igen – tettem rá még egy lapáttal -, megmondani valakinek, hogyan kell érteni ezt meg ezt, az talán olyan bűn, mint az, ha valaki megkér valakit, hogy magyarázza el neki, amit nem ért. Viszont a „megvárni, amíg hat”, vagy „megnyílni a nem-tudomra” sokkal hosszadalmasabb, nagy türelmet és csendet igényel. Elolvasni egy könyvben a megoldást, megnézni egy filmet, amiben a szerző átadja az általa átélteket könnyű, gyors, fájdalommentes és majdnem olyan, mintha én éltem volna át. Majdnem..., mintha...

Már nem mentünk bele mélyebben. A posta kettőkor zár és vinni kell a csomagokat, mert a postáskisasszonyt nem szabad felidegesíteni. Vagy háromszázötvenszer kell bélyegeznie és számolnia is kell, szóval nagy macera szombat délben, zárás előtt. A Mamut előtt kiraktuk Jenőt, aki a két guri-gurival eltűnt a bejárat mögött. Előtte egymás szemébe néztünk és megköszöntük azt, amit adhattunk és kaphattunk ebben a találkozásban. Kicsit talán bensőségesebben sikerült, mint az ebéd előtti és utáni imában. Ki tudja miért? Talán ritkább, nem rutinszerű és így mélyebb? Nem tudom.

Hazafelé csendesek voltunk. Bandi Hidegkúton kiszállt és egy ház postaládájába bedobott néhány csomagolt számot. Régi ismerősök – mondta –, még a fénykorból valók – tette hozzá. Aztán már csak idős szüleiről kérdeztem. Hazáig mesélt róluk. Az idősor gondjairól, a gondoskodásról, a régi élményekről, a családi összetartásáról.

Röviden búcsúztunk.

- Valami megérintett ezen a mai találkozón – mondtam neki -, nem tudom mi lehetett, de talán otthon előjön. Akkor majd leírom, de csak Neked – mondtam, mert ismertem benne a szerkesztőt, aki nem tudja letenni azt a szemüvegét, hogy a legtöbb dolgot az Újság, az ÉV. szemszögéből nézzen és lásson.
- Isten veled – mondta, miközben összeöleleztünk.
- Isten veled – válaszoltam.

Hazafelé még vásároltam ezt, azt. Az utat jól ismertem, így szabadon maradt figyelmem egy része. Mit is csináltunk? Lehet segíteni a lezajlást és lehet a kifejlődést, a megnyílnást. A lezajlás itt a Földön mindig mechanikus, a kifejlődés csak tudatos lehet, csak akarat indíthatja. Hogyan lehet kinyílni egyszerre mindkét irányra, hogyan lehet nyitott maradni, miért nem elég az egyik, miért mindkettő: régi válasz és új válasz között nyitva lenni egy új értés számára, ami el akar érni? Mint az a bizonyos gazda. Egyáltalán, alkalmas vagyok rá?

Dobogókő, 2013. augusztus 6.

SIPOS GYULA,

AKI ÉL ÉS SZERET

BOHN ISTVÁN ATYA 70. SZÜLETÉSNAAPJÁRA

Ha egy pap több, mint harminc éve együtt él egy egyházközségben a hívekkel, akkor óhatatlanul apafigurává válik (esetleg, amikor még fiatal, kamasz lányok ártatlan álmaiban vőlegény-figurává, s elmondhatjuk, hogy István atya jóvágású fiatal férfi volt, amikor káplánként Törökbálintra érkezett). De milyen is ez az apa, lelki atya, és milyen képet mutat az égi Atyáról?

Ha István atya elődjéről, Pelsőczy Ferenc atyáról lehetett azt állítani, hogy „szenvedélye: pap” – és nem is lehetett reverenda nélkül látni -, akkor István atyáról azt mondhatnánk: „szenvedélye: Isten országa”. Akár lehetne ez is a címe az írásnak, ha nem lenne a szenvedély szó félreérthető. István atya ugyanis nem olyan értelemben szenvedélyes, ahogy egy szangvinista lelki alkatú, könnyen hevülő, síró-nevető ember, korunk hőse, reklámjaink mintapéldánya. Ő zárkózottabb, inkább ész-ember (ha szabad így fogalmazni), a végig gondolt igazságok embere, ami természetesen nem zárja ki az érzelmeket, hiszen például nagyon is tud, és akar is ő vidámítani, az „István atyás viccektől” kezdve a kisgyerekekhez való kedves odaforduláson át a derűs beszélgetésig. Mégis ő olykor inkább tűnik számomra „introvertált embernek extrovertált élethelyzetben” és szolgálatban – annál csodálatosabb az az akarat és szenvedély, amivel akar és tud szeretni.

István atya Istene: Szeretet-Isten. Amikor azt imádkozzuk, hogy „Aki él és uralkodik”, ő azt mondja helyette: „Aki él és szeret”. Isten, aki él és szeret, és István atya, aki ugyanezt akarja megértetni és megélni: Isten él és szeret. Ez az ő egyik nagy igazsága, központi gondolata, ami fiatalon megragadta, és amiből nem enged, amit élni akar, s amiből az egész életműve kibontakozott. Ez az értelem és akarat szenvedélye és teljes odaadása, s ezen keresztül az egész személyiségé, benne az érzelmeké is. (Testvére mesélte, hogy gyerekkorukban egyszer, amikor kolbász került az asztalra - amit a kis Pisti nagyon szeretett, de csak ritkán látott -, mégsem volt hajlandó enni belőle, mert előtte arról beszéltek, hogy Jézus mennyit szenvedett. Ha pedig Jézus szenvedett, akkor ő sem akar kolbászt enni, és ettől nem lehetett eltántorítani...)

Ez a Szeretet-Isten, és ez az Isten országa az, amit István atya egész szolgálata alatt megmutatni, élénk élni és

megvalósítani akar, még önmaga, saját természete ellenére is. Bezárhatná az ajtót a neki nem tetsző emberek és kezdeményezések elöl, kikövetelhetné a szabálykövetést, az engedelmességet – e helyett nyitva tartja az ajtót, engedi, hogy a közösség tagjai a saját útjukat járják, még ha nem is ért velük mindenben egyet. (Hány bezárt, kihűlt plébánia telne meg emberekkel, ha papjuk ilyen nagylelkű, „Isten országa ember” lenne!)

Emlékszem, egyszer egy komoly egyházi vezető arról beszélt, hogyan csökken, pusztul az egyház, egyre kevesebb hívő, elsőáldozó, bér mátkozó – én meg hozzászóltam, hogy Törökbálinton ez nem így van. Ő szinte legyintett, jó, tudjuk, hogy Törökbálinton minden rendben – én meg azt gondoltam magamban, ha látnád, mennyi munka, erőfeszítés van e mögött a „minden rendben” mögött!

Nálunk volt egyházközségi zsinat, egyházközségünk többszöri átvilágítása, kielemezése, nem lehet azt mondani, hogy – önvédelemből, sértődöttségéből és más, ránk jellemző okokból – István atya elfutott volna a nehézségek, kritikák elöl. Épp ellenkezőleg!

A jó pap mindig többre vágyik, többre Istenből és emberekből – és ez igaz István atyára is. Amikor a '90-es évek elején az egyházba „betört” a karizmatikus megújulás, akkor ők (a közösségek tagjaival) hosszabb időn át minden este összegyűltek egy-egy háznál, és imádkoztak a Szentlélek kiadásáért – és meg is lett az eredménye. Na persze, ehhez közösségek is kellenek: és megint itt a másik nagy gondolat, ami meghatározza István atya működését: ha Isten közösség – a Szentháromság közössége -, akkor Isten országa is közösség és a közösségek közössége, amit szervezni, építeni kell és lehet. Nem mintha István atya nem építkezett volna egyébként is, hiszen nevéhez köthető a templom és a Mária segítség kápolna felújítása, az új plébánia épület, aztán amikor Torbágyot megkapta filiának, az ottani templom felújítása stb. A legnagyobb templomot azonban élő kövekből, emberekből építette fel, s építi mindmáig, hetven évesen is kiscsoportokat, közösségeket szervezve, nyári táborokban és téli kiscsoportokban, és tavasszal, és ősszel, akivel és amikor csak lehet. Hogy pedig ez az élő kövekből épült templom mennyire stabil, azt az is mutatja, hogy az egykori káplán kamaszai szülőként hozzák a gyerekeiket, unokáikat, ismerőseiket és barátaikat. Ő az a pap, aki nem írta meg papírra azokat a teológiai műveket, amiket megírhatott volna, mert azzal volt elfoglalva, hogy beírja azokat a szívünkbe. Mi aztán hol puha agyag, hol kemény kő voltunk, de az atyának volt szerszáma a legtöbb fajtához, s amit írt, az úgy tűnik olvasható, és olvassák is az egymást követő nemzedékek...

Hogy Assisi Szent Ferenc mennyiben ideálképe, azt nem tudom, de az bizonyos, hogy van valami ferences

egyszerűség benne. A hétköznapi ruhákban, amiket hord. A családtól kapott használt Trabantban – ha jól emlékszem -, amihez képest már előrelépés volt a szegény Pelsőczy atyától megörökölt leharcolt Lada. (Remélem, jól emlékszem az autók típusára.) De nincs ebben semmi hamis szegénység-kultusz. Emlékszem arra a gyermeki boldogságra is, amikor megvehette élete első normális és biztonságos autóját, s hogy milyen fontos volt számára, hogy annak árát a saját munkájával kereste meg...

Szóval egyszerűség az életvitelében. Abban, ahogy ellátta magát. Vágta a fát (konkrétan a fűtéshez és képletesen is, elvégezve minden „favágó munkát”). Ahogy arra is nehezen lehetett rávenni, hogy engedje, legalább időnként főzzenek rá. Amint Jézusra igaz volt, hogy „semmit sem különböztette meg magát tőlünk”, úgy igaz István atyára is, hogy semmit sem különbözteti meg magát, sem öltözködésben, sem viselkedésben, nem lett belőle soha méltóságos esperes úr, ámbátor a címe meglebbe hozzá.

Igazából el vagyunk kényeztetve, s erre olykor csak akkor döbbenünk rá, amikor elmegyünk valahová nyaralni és kiderül, hogy két-három falut is be kell járnunk, mire valahol misét találunk (vasárnapit!), miközben nálunk minden hétköznapi van mise, vasárnap három is, és ezek száma akkor se csökkent, amikor István atyának már Torbágyra is járni kellett. Vagy amikor valahol hallunk egy unott, üres prédikációt, esetleg valaki a szemünkbe mondja egy törökbálinti mise után, hogy milyen szerencsések vagyunk, hogy ilyen jól prédikáló papunk van.

Egy dolog bizonyos: István atya sohasem futott el a munka elöl, sőt, hamarabb odaért a szerszámokhoz, mint mi (olykor oda se engedett, mert ő majd megcsinálja – és milyen makacs tudott lenni!). Mindig kereste és keresi, hogy mit lehet még tenni, hol lehet még segíteni, mi a híja még az Isten országának, hogy azt gyorsan „legyártsuk”.

Így aztán a törökbálinti egyházközség ma színes, sokoldalú, befogadó, tágas, evangelizáló, és segítő, növekvő, ahol sok ember megtalálhatta helyét, hivatását, életét, közösségét. Egy ember ezt a sokféleiséget talán már át se tudná fogni, s lehet, hogy nem is kell, hacsak nem a jó gazda szemével. Olyan szemmel és szívvel, mint az övé, aki engedi azt is, ami nem egészen olyan, mint amit ő elképzelne, segíti a tőle különbözőt is és nem zárja be a kaput a vele ellenkező előtt sem (erről személyes tapasztalataim vannak, de István atya még engem is elvisel...).

Hogy az írásom elején feltett kérdésre válaszoljak: a kép, amit élénk él István atya Istenről, ilyen: szerető, nagylelkű, egyszerű, közvetlen, kitartó, Atya, Apuka.

Biztos vagyok benne, hogy amikor majd – reméljük, sokára -, a mi atyánk a mennyei Atya elé kerül a színről színre látásban, azt fogja hallani, amit Jézus mond a példabeszédben: „Jól van, én hű szolgám, a kicsiben hű voltál, többet bízok rád, gyere be Atyád örömébe!”

Szegény István atya! Egész életét átdolgozza, akkor aztán majd még több vár rá, az egész világegyetem - igaz, hogy az angyalokkal és szentekkel együtt. Ha pedig velünk tudott dolgozni, akkor velük biztosan még jobban fog menni...

*Törökbálint,
2020.05.05.*

VINCZÉNÉ GÉCZY GABRIELLA HA MAJD A KARANTÉN BÓL KISZABADULUNK ...

*Az elmúlt időkből furcsa tapasztalatokra kellett szert tennünk.
Változtak körülöttünk a kényszerek.*

1. Társadalmi kényszerek

Általában a kényszerek mindig velünk voltak és vannak, gyerekkori szocializációink során társadalmi, vallási törvényszerűségeknél neveztek őket.

Tudtuk azt, hogy ha a templommal szemben lévő házból a templom ablakán át belátunk az éppen ott folyó misére, még akkor sem érvényes a vasárnapi misehallgatásunk, ha minden imát a jelen lévő közönséggel együtt mondunk az utca túloldalán. Jelen kell lenni fizikai valónkban.

Rossz esetben már bölcsis korunkban megtanultuk, hogy a reggel hajnalok hajnalán kezdődik, öt órakor, jobb esetben fél hatkor, hogy anyukánk vagy apukánk, aki minket elvisz az adott óvó- védő- vagy oktató intézménybe, beérjen 7 órára a gyárba, vagy 8 órára a munkahelyére. Az adott helyen kialakított napi és házirend betartása mellett eltöltött nap után jó, ha télen sötétedés előtt jutunk haza, ahol egy óracska - viszonylag szabadon eltöltött idő után - gyorsan sipirc az ágyba, mert hamar reggel lesz.

Életpálya modell nélkül is tudtuk, hogy mi után mi következik, ovi után általános, utána középiskola, majd munka, vagy további tanulás, felvételi, - és ha jól akartunk magunknak, akkor nem kérdőjeleztük meg mikéntet és a hogyan-t, hanem nyájszellemben csináltuk sorba egymás után némi gondolkodással -- és sokszor anélkül, - azt, ami következett. Kényelmesen, komfortosan. Igyekeztünk ebben a keretrendszerben megtalálni az értelmet, az örömet és az eredményességet. Cölöpök mentén kihúzott madzag: fogjad, haladj, teljesíts(!), -manapság már határidőre(!), - ne gondolkodj, de ha igen, csakis a keretrendszeren belül. Ez van, és ha kényelmetlen is, jobb, mint enélkül. Az alternatíva nem vonzó.

Érdekes módon és váratlanul, hirtelen megváltoztak a kényszerek. Sokan ezt nehezen vették, béklyónak, zártságként és börtönnek élték meg. Sokan kezdték, kezdik úgy a mondanivalójukat: Ha majd a karanténból kiszabadulunk... Passzivitásra, sőt, a törekvési és cselekvési lehetőségektől való megfosztottságra utal ez a mondat. A karanténból, bármilyenből is - csak kinőni, kifejlődni lehet.

2. Énhatáraink

Ha utánagondolunk, személyes szempontból is definiálhatjuk azokat a kényszereket, amelyek vágyott személyes szabadságunkat viszonylagossá teszik, - s ezzel egyúttal vágyott személyes szabadságunk után kérdőjelet(eket) helyeznek el. Meghatároz minket fizikai valónk, egónk, adottságaink, földi létünk, fizikumunk, nemzetünk, szüleink, a történelmi kor, amiben éppen élünk.

Meghatározhat más is: egy általunk kedvelt, gyakran gyakorolt, megszokott szerep is lehet karantén, mégpedig otthonos, komfortos. A berögződött meghallgató, a segítő, a lelki tanácsadó, az anyai szerep, a tanár, a mindent jobban tudó vénasszony szerep mind ilyen lehet.

Ha nem ezen a sztereotípiá-síkon keresgélünk, akkor emlékezzünk Csepregy András „Tettes vagy áldozat” c. írására. András három ilyen szerepet vesz górcső alá: a tettesét, az áldozatát és a tanúét. Ki tagadhatná, hogy találhattuk már magunkat olykor-olykor mindhárom szerepben, amikor a körülmények, a vérmérsékletünk, vagy a személyiségünk korlátai által meghatározottan az adott szituációhoz e szerepek szerint viszonyultunk. Ugyanakkor meg kell kérdeznünk magunktól, hogy tágítjuk-e határainkat nap mint nap, ott, ahol lehetséges, és ott, ahol ez szükséges? Hányszor tapasztaltuk, hogy növekedésünknek lendületet adott, tágas horizontot nyitott, ha képesek voltunk átugrani egy talán mi magunk által is lehetetlennek tartott akadályon, amikor a mások iránti szeretet - szinte kényszere - akaratunk, és a józan megfontolások ellenére - mégis átvitt a gát fölött.

És elfogadjuk-e határainkat, korlátainkat azokon és csak azokon a pontokon, ahol meghaladásuk nem szükséges, és/vagy nem is lehetséges. Senki sem próféta a maga hazájában. (Mk 6, 1-6)

Komfortzónánk kellemes, megszokott rendszere, no meg keserves tapasztalataink az evangélium továbbadásának terén óvatosságra intenek. Az óvatosság, mint karantén? Igen, az is az. A félelem, mint karantén? Az eredménytelenségtől, a sikerélmény hiányától való kedv-vesztés, mint karantén? A kényelem, mint karantén? Igen, lehetnek ezek is azok. Valami fontosra mutatnak rá. Arra, hogy mitől függünk? Személyes karanténjainktól, vagy Isten minket minden életkorban továbbindító inspirációitól?

3. Bokortudat(aink)

„Koncentráljunk az adásra-osztozásra, a mások szolgálatára, a segítségre, lemondva az erőszakhatalomról, a gazdagság, hatalom, erőszak létformájáról, az ütésről, a bántásról.” – írta Kovács Laci. Jól megy ez nekünk. Valóban ez a hatásgyakorás magunkra és másokra a mindennapi, életszerű, Isten országabeli élet egyik lehetősége. Ebben mi sikeresek vagyunk.

Mit is tapasztaltunk meg a karanténban? Két dolog vált nyilvánvalóvá a számomra: az egyik az a rengeteg szellemi, lelki kincs, amit felhalmoztunk, és adtunk-kaptunk egymástól az évek, évtizedek során. Olvasmányaink, gondolkodás-átalakítási munkánk eredményei és kudarcai, amiket a mostani idő - a kényeszerű korlátozás, a karantén, mint óvó kéz - hagyott érvényre jutni, tovább bontakozni, megvédve minden külső körülmény zavaró hatásától.

A másik, amiért hálát adok az az, hogy az évek során nem halmoztunk fel sértést, sértődést, haragot, és tisztázatlan kapcsolati nehézségeket. Nem söpörtünk semmit a szőnyeg alá. A mostani „ráérő időben” nem volt olyasmi, ami a zártság körülményei között – amikor nem adódnak könnyen rutinos menekülési lehetőségek fontos, halaszthatatlan napi tevékenységekbe - nehézségeket, depressziót, összeveszést, pszichés zavart okozott volna.

Ugyanakkor láthatjuk, hogy néhány bokortudatos felismerésünk, és a felismerésből származó fontos tevékenységünk áldozatul esett ennek az adásra-osztozásra, a mások szolgálatára, a segítségre, szervezett, a bántásról lemondó létformának.

Ez a létforma elégedett karanténlakókat hozott létre. Az érvelő, vitatkozó és meggyőző tanítói, prófétai szerepet – mások iránti elfogadásból és tiszteletből – no meg kudarc-tűrési szintünk alacsony volta miatt – nem nagyon gyakoroljuk. Pedig az Örömhír hatásáról, erejéről, hatalmáról lenne szó, annak átadásáról, terjesztéséről. Tapintatunk magas hőfoka mellett szavaink, tudásunk, ismereteink, meggyőződésünk kifejezése nem talál utat magának, vagy nem keres új

hallgatóságot a „hajlamosak”-ból, azaz az örömhírre várók népes táborából.

4. Újratervezés

Személyes életünkben, a jézusi tanítás meggyőző erejét megismerve és megtapasztalva az ettől szabadulni nem tudók és nem akarók elszántságával évtizedek óta újra és újra kísérletet teszünk az Istenhez igazodásra, a megújulásra. Most is ezért vagyunk együtt.

Az evangéliumban olvassuk a búzaszemről szóló példabeszédet. Nekem mostanában nem a szokásos magyarázat a kedves. Az elhalási sztorit fejlődési sztorinak látom. A búzaszem fejlődésnek indul. Másá alakul. Áttöri, kinövi a maga karanténját, karanténjait, saját kemény burkát, a nála sokkal nagyobb, kiterjedtebb, és erősebb szántóföldi rögök szorítását. Használja a lehetőségeit, a föld, vagy környezet sovány, vagy gazdag adottságait, kihozza a maximumot. Nem vár mások támogatására, magában találja meg ehhez az erőt. Perspektívát, napfényt, szellőt szabadságot talál. Újjászületik az életre.

Az evangélium az apostolok meghívásáról beszél. Mi is, ki így, ki úgy meghívást kaptunk az újjászületésre, mert különben nem ülnénk most sem itt.

A karanténból – karanténokból - nem tudunk kiszabadulni. Bármely kényszer lehet serkentő közeg a számunkra. De a karanténból kinőni, kifejlődni képesek vagyunk. Pontosán ugyanúgy lehet és kell, mint mindig, amikor nincsen különleges jogrend, nincsen egészségügyi veszélyhelyzet. „Csak” társadalmi kényszerek vannak. „Csak” személyiségi lehetőségek és korlátok vannak. Mert csak az örömhír van, ami határtalanul sokszorozódik, ha továbbadjuk.

Minden gondolatnak, tettnek, mulasztásnak, eseménynek hatalma van. Ebben a teljességben értelmezhető a szeretet hatalma is. A mi örömhírből táplálkozó hatalmunk nem más, mint hatás kifejtése. Aktivitás. Kire? Kikre? Magamra és másokra. Erről nem mondhatunk le. Miért nem? Két ok miatt: Mert erre vagyunk teremtve, és ezért hívott meg, ezt várja tőlünk az evangélium Jézusa.

Pisti évtizedek óta, minden évben, sőt többször is évente meg szokta kérdezni, hogy mit várunk a lelki gyakorlatától. Idén nem kérdezte meg, de talán nem azért, mintha a kérdés 2020-ban nem foglalkoztatná. Ahogy minket is ez foglalkoztat. Tapogatójuk, hogy mik ma, ebben az életkorban a lehetőségeink, mik a határaink. Ez a két nap azonban nemcsak rólunk, és a mi önismeretünk bogozásáról szól. Személyes karanténjainkról is, de elsősorban Isten minket minden életkorban tovább és mások felé indító inspirációiról.

Budapest, 2020. 06. 26.

MERZA. JÓZSEF

AMI MEGTARTJA AZ EMBERT

Idős ember néz rám a fényképről. Öltözete egyszerű, földműves viselet, fején puha sapka. Mögötte bokor, vagy sövényrészlet látható. A felvétel készülhetett egy ház udvarán, kertjében vagy a gyümölcsösben. Lehet, hogy nyár volt akkor, de az is lehet, hogy ősz. Nem időzöm azonban sokáig a képi részleteknél, inkább elmondom, hogy ez az ember fiatal korában buzgó vallásos diák, majd egyetemista volt. Matematikusnak készült, emellett hasonló felfogású társaival együtt gyakran találkozó közösséget alkotott. A csoport tagjai a rendszeres miselátogatáson kívül elmélyült lelki életet is éltek, elmondták az egyház napszakokhoz kötött imádságait, gyarapították teológiai ismereteiket, megvitatták az időszerű vallási kérdéseket, később nevük is lett. Vezetőjük egy buzgó szerzetes pap volt, aki a rendházon kívül élt és nyílt, szabad szellemben nevelte lelkiismeretes emberekké tanítványait. A csoport kritikusan foglalt állást némely, hagyományosan vallott vallási tétellel vagy gyakorlattal szemben. A Hivatal nem szerette ezt, ezért vezetőjüket fegyelmi úton eltiltotta a tanítástól, írásait indexre tette. Az adminisztratív intézkedések erősen próbára tették a tagok hűségét, azonban az egyház szeretete és az érte végzendő munka egy pillanatra sem vált kétségessé. A közösség nagyon sokat jelentett mindegyikük számára. Az évtizedeken át alakuló közösség megpróbálkozott a szerzetesi életformával is, de a családok kialakulása és a megszületett gyermekek miatt inkább mezőgazdasági munkán alapuló életközösségre törekedett. Egy idő után azonban világossá vált, hogy az értelmiségi életmód feladása és a földművelő lét megvalósítása csoportméretben nem megy.

A félreértések elkerülésére terítsük ki kártyáinkat és tisztázzuk, hogy a 70-80 évvel ezelőtti Tala csoportról van szó, amelynek vezetője, Monsieur Portal, párizsi lazarista szerzetes volt, s a képen látható parasztember, hosszabb ideig egyetemi matematikatanár, Marcel Légaut, a francia Alpok alján lévő Drome megye Die falujának közelében lévő tanyájáról. Nagyon tanulságos az egyszerre közel és távol lévő közösség elméletének és gyakorlatának megismerése, hiszen a modernizmussal vádolt Portal és barátai mintát adhatnak az értelmiségi becsületességgel párosult modern konzervativizmusra és a „földhöz ragadt” gyakorlatra. Azért idéztem fel őket, mert Légaut azt vallja, hogy a hit tartotta meg, az hordozta őt élete során. Erről lenne szó.

Január közepén felmentem Szanticskára, hogy megnézzem, mi történt a karácsonyi idő alatt. Mínius egy fokos lakás fogadott, ezért az első éjszakán fejemre húzott sapkával, alaposan beburkolózva aludtam.

Másnap meghallgattam a tanya jó és rossz híreit, megállapítottam, hogy ezen a karácsonyon is kivágták két fenyőfámat. Kezelésbe vettem a két kutyát, amelyek egy óvatlan pillanatban megették a kamrába kített mérget, fűrészeltem és nyestem, majd vasárnap délelőtt, két nagy szatyor almával kicsoszogtam az autóbusz-megállóhoz a jégpályává változott, havas országúton, hogy hazatérjek a panellakás melegébe. A fagykodás utáni meleg bágyadtságból felriasztva elfogadható, hogy a csörgő telefon kagylója helyett először az olvasólámpa kapcsolójához nyúltam. Gabi volt a vonal végén Debrecenből és közölte, hogy Jenő meghalt.

Szeptember utolsó szombatján együtt ültünk hármasan az Egyetem sugárúti lakásukban. Késő délután volt, a lemenő Nap besütött még az ablakon. A szoba olyan volt, mint 45 évvel ezelőtt, csak az ablak előtti fa nőtt meg az idő múlásának megfelelően. Jenő három műtéten esett át, a negyedik a következő héten volt esedékes. Békésen, tárgyilagosan tekintettük át a jelent és a kiszámítható jövőt.

Jenő Karácsony előtt még beszélt Katival és elmondta, hogy már a csontjaiba ment a rák. Aztán három hét csend, majd ez a telefon. Nem váratlan. A szeptemberi beszélgetés olyan volt, mintha nem múlt volna el 45 év, egy teljes aktív élet.

Illetve 50 év, mert együtt voltunk egyetemisták is, mi hárman matematikusok, Gabi elméleti fizikus. Jenő református, Gabi katolikus családból származott. Polgári esküvőjükön Jenő tanúja voltam a Csokonai színház melletti hivatalban, utána négyesben megebédeltünk a Pál sörözőben. A Szent Lajos király hídját adtam ajándékba, mert azon a valamilyen módon hívó, bár nem gyakorló értelmiségi is el tud gondolkodni.

Ők mindig komolyan vették az életet, a hitet, a tudást, a megismerhetőt és a meg nem ismerhetőt akkor is, ha az általában vett hitet a maguk módján értelmezték és gyakorolták. Jenő önzetlenül segített kollégáinak, csak Isten a megmondhatója, hány tudományos karrier megalapozásában volt része. Olyanokat is segített, akikről sejthető volt – ma már tudjuk –, hogy ügynökök voltak. Amikor 1960-ban a Párt elhatározta, hogy segíteni fogja a fiatal oktatók fejlődését – ami egy tájékozódó beszélgetésre szorítkozott – érdekes módon csak két emberrel foglalkoztak az egész természettudományi karon: vele, a nem-hívővel és velem, a hívővel. A hitnél vagyunk. Jenő most átment egy másik hídon illuc unde negant redire quemquam, illetve az apostolok

szerint egyvalaki mégis visszajött. A keresztények hittel vallják ezt. Ez tartja meg a hívő embert.

Közben leszállt az este és elindultam a fél hetes misére, hogy megemlékezzem barátomról. Még tartott a mise előtti szentségimádás, a pap és a hívek a litánia utolsó könyörgéseit mondták, majd a záró gregorián

dallamok következtek. Körülnéztem. Vajon mit éreznek a körülöttem álló és ülő emberek? Jelent-e nekik annyit ez a dallamsor, mint nekem hatvan év után? Hangáradat, amelyből életre kel egy emberi élet ugyszólván teljes íve. Korok és helyek elevenednek meg benne, fiatalság, közép- és idős-kor. Mások életíve már lezárult, áttekinthető. Jenőé januárban, Erzsé Karácsony hajnalán, Évái novemberben. Hangsor, amelyet most és itt az élők énekelnek. Nem is olyan rossz az átlagéletkorok! Mondjuk 45 év. Sok a fiatal. A tőlem jobbra álló fiatalember nincs még 35, a bal oldalamon térdelő lány sem idősebb 30 évnél. Az egész idő alatt térdel a hideg kövön. Közel másfél óra. Garantáltan tönkremennek az izületei, ha rendszeresen ezt teszi. Jól illett ez Marie Marguerite Alacoque-hoz, Therese Martin-hez, azokhoz a szerzetes nővérekhez, akik beteggé lettek, s felajánlhatták szenvedésüket Jézus kínjainak kiegészítésére. Mi is megpróbáltuk ezt, Éva is meg én is. Bizony nagyon hideg volt a miskolci minorita vagy a debreceni Szent Anna templom köve. Hittük, hogy talán történik majd valami.

Jó az átlagéletkor, itt *van* hívő közösség. A misét mondó ferences problémátlan prédikációt mond, egyházas a levegő. Ezt élénkíti havonta egyszer a karizmatikusok összejövetele. Kinn a téren kereszt hirdeti, hogy keresztény városban élünk. Sok hegy tetején frissen emelt fakeresztek mondják, hogy ez az ország keresztény ország. Csillognak az aranyozott keresztek az iskolák tetején, ahová rendezett életű családok gyerekei járnak és évente kétszer vesznek részt lelkigyakorlaton. Az engem körülvevő templomi közösség mutatja, hogy újratermelődik az az igazságon vagy igazságtalanul langyosnak mondott hívő társadalom, amely századokon át fenntartja elődei hitét. Jól jegyezték meg ezt, kifulladás vagy mellékvágányra futó radikálisok! Fatális tévedés volt, amikor két évtizeddel ezelőtt elmékedés-sorozatot írtam a laikusok koráról? Andi profán kantátának nevezte azt a szöveget, én nem mertem volna kölcsön venni ezeket a szavakat, de hittem, hogy úgy lesz. Lám, milyen kiválóan folyik majd tovább az az egyházi üzem, amelynek temetési menetéről beszéltünk. Mi vagyunk azért a felelősök, hogy nem tudtuk kidönteni sarkából a régi struktúrákat? Mivelhogy struktúránk nem vonzó, ígéreteink pedig nem nyitnak kerubokkal és szeráfokkal benépesített mennyei egeket?

Jobb az embernek a hívő engedelmesség, mint a lelkiismeret magányos küzdelme? Ostobaság volt azt hinni, hogy egy maroknyi csapat, homokszemnyi időben változtat valamit évezredek épületén? Egy emberéletnyi idő csak arra elegendő, hogy keresztrefeszítsenek valakit, aztán majd sietve indul az éles sarkokat koptató erózió? A Jézus nevű radikális zsidó tanító háromezer éves hagyománnyal próbált három év alatt megbirkózni. Abszurd dráma, mégha jó pillanatainkban sírva is tapsolunk neki. Belehalt, bár

kétségtelenül jó sajtója lett, kétezer év óta cikkeznek róla, rendezvényeket tartanak a nevében, de egyelőre nem tört meg a történelem könyörtelen körforgása: megaláznak, kirabolnak és megölnek embereket. S lesz-e szemernyi hit a földön, ha az angyalok megfűjják a végső nap harsonáit? Ismét a hitről van szó.

A Keleti pályaudvarról 0.50 és 1.15 óra között indulnak el a postavonatok Miskolc, Nyíregyháza, Szeged és Pécs felé. Varázslatos világ tárul elénk, ha ilyenkor arra járunk. Az éjszaka sötétjében, az alvó város közepén él és lüktet az információ világa. Gyors kisautók futnak fel a máskor emberekkel teli peronokra, elektromos targoncák szaladgálnak mindenfelé. Nyomdák, kiadók, postahivatalok ontják küldeményeiket a vonatokhoz. Emitt zsákokban leveleket hoznak, amott kötegelt újságpéldányok érkeznek. Dobozok, ládák keresik helyüket az indulásra váró vagonokban. Mindenütt rend, az összeszokott, egymást és dolgukat ismerő emberek világa. Béla annakidején Kassáról Hatvanig jött a postakocsi elé, hogy ott felszállva úgy tegye rendbe a leveleket, hogy a végállomáson hajnalban átvehessék a rá váró kézbesítők. Ma minden gyorsabb, de nem kevesebb benne a romantika. Az egy-két személykocsiban éjfélkor végző dolgozók, pincérek, zenészek utaznak. A kalauz ismeri őket, ha kell felrázza őket a leszálláshoz.

Egy dolgozó nap végén útrakel az új hír, hogy szétáradva alakítsa egy ország másnapi életét. Negyed kettőkor tehát kigördül az utolsó, a 14500-as postavonat, a szorgos szállítómunkások szétszélednek, s a kapus, kulcsait csörgetve, bezárja az ajtókat. A hajnali, 4.35-ös egri személyvonatig nincs közlekedés. A múlt és jövő közti három órás mozdulatlanságban a szemlélő elgondolkodhat a napok állandóan ismétlődő múlásán. A történelemnek is vannak napjai, s egy történelmi nap, amit a szakemberek korszaknak neveznek, létrehozza, összegyűjti és szétküldi mindazt, amit elgondolt és megvalósított. Hasznos és haszontalan eszmék, jó és rossz alkotások születnek. Mindezt elküldjük, hírré és példává tesszük és reméljük, hogy lesz belőlük valami. Majd a történelem kapusa becsapja az ajtókat, és a rá következő hajnal után feljövő Nap mutatja meg, hogy újra és ugyanúgy kezdődik-e minden mindenütt. Az éjjeli vonatok elmentek, a rendfenntartók kitessekkelik a peronon maradtakat és a nem kívánatos elemeket. Kívül majd lustán, álmosan indulnak el ugyanazokon a síneken ugyanazok a villamosok, a kora reggeli misére járók ugyanazokat a hajléktalanokat kerülgetve mennek a templomba. Minden irányból jönnek a hivatalnokok, hogy megkeressék megszokott íróasztalukat, a vállalkozók a munkahelyüket.

Reggel elmondhatjuk, hogy tegnap volt egy csodaszép üzenetünk, postára is tettük, az éjfélvi vonat elvitte valahová, a sokféle messzeségbe, tulajdonképpen mindenhová. Lehet, hogy valahol örülnek neki, másutt kidobják. Várjuk az új nap új munkásait, de csak azt

vesszük észre, hogy emlékeink hallatán a ma embere sajnálkozva jegyzi meg: szegény öreg, a tegnapról beszél.

Hiszek-e abban, hogy ha feljön és magasra emelkedik a Nap, akkor ismét megjelennek az erőshítű, magabiztos, reménnyel és ötletekkel teli munkások, hogy estig majd ők is létrehozzák egy történelmi nap műveit, üzeneteit? Érdemes lesz-e a fürge autóknak és targoncáknak a vonatokhoz futni, hogy az új vonatok újra elvigyék ész és kar új műveit? A tanya kertjében álló öregember bízott-e abban, hogy ismét lesznek majd fiatalok, akik együtt gondolkodnak, együtt teszik a jót és megmaradnak a hitben? A tegnapi hitben? Fiatal hitében, vagy a maiban? Az esti miséről kiözönlő mai fiatalság újra áldozatává válik a régi mítoszoknak? Szép lelki érzelmekkel eltelve ugyanolyan alkalmas lesz arra, hogy elfelejtse, vagy meg se tanulja a tegnapi megpróbáltatásokban megtalált jézusi üzenetet? Elment egy történelmi korszak vonata, elvitte a tegnapi felfedezett igazságokat, az ajtókat bezárták, s szép ígék híján tanácstalanul kóborlunk az ébredő történelmi reggelben? Tettünk valamit, tehattunk valamit azért, hogy a templomot elhagyó hívőseleg más legyen, vagy reménytelen foglyaivá válnak egy változatlanul újraéledt hitvilágnak? Többet tudtunk, mint Monsieur Portal közössége, s ezzel a többel sem jutottunk többre? Miben hihetünk? Ismét a hitről van szó.

Magam felé fordulok és záporoztatom az új kérdéseket. Tehát mi tart meg a hitben? Az, hogy ismerem és elfogadom a vallási tételeket? Törvénytisztelő és törvénytéljesítő vagyok? Nem keresem az új törvényeket, hanem őrzöm a tegnapi igazságot? Imádkozom hitbeli kételyeim elmúlásáért, vagy azok legyőzéséért? Vagy inkább azt tartom szem előtt, hogy a tudományos kutatásban éppen nem szoktuk elhessegetni az új gondolatokat, hanem – ha kell – elvetjük vagy felülmúljuk a régieket?

Az tart meg, az ad reményt, hogy elbírom a régi és az új közti feszültséget, hogy viselni tudom a bizonytalanságot, hiszen nincs abszolút megbízható ismeret? Bízom egy embercsoport mindennapi véleményében, amelyet nem vonok kétségbe? Visz aktivitásom lendülete, amely nem teszi szükségessé a gondolkodást? Éltet az öröm, amellyel azok fogadnak, akikért tudok tenni valamit, s az öröm, hogy - annyira-amennyire - képes vagyok a felebaráti szeretetre? Rossz pillanataimban pedig, amikor fáradt vagyok, megtart a mindennapi élet megszokott kényszere, amelyet szenvedek, de nem tudok kitörni belőle?

Csodaszép a tó jege, ha szélcsend idején jön létre. A fontos az, hogy sima legyen a felszín, alatta a hideg majd elvégzi a többi, 30-40 centisre is megvastagszik a jég. Tükre ilyenkor benépesedik emberekkel, hiszen biztonságosan járhatunk, szaladgálhatunk, korcsolyázhatunk rajta, még szekerek is gondtalanul

rámehetnek. Ha lenézünk az alattunk lévő üvegszerű rétegbe, akkor a természet változatos műremekeit látjuk. Különböző méretű légbuborékok, érdekes minták, levelek alakulnak ki. Valóban jól érezzük magunkat, életünk biztonságban van a szilárd felületen. Szép élményeink lesznek, hiszen a szemgyönyörködtető alakzatokhoz élőlényeket, személyeket társíthatunk, csakúgy mint a csillagos ég lakóival tesszük. Ki gondolt arra, hogy mi van a jég alatt? A jégen járkáló, nyüzsgő emberek inkább egymásra figyelnek. Társadalmi életet élnek, gazdálkodnak, művészetük és világnézetük van, hiszen mindezt létrehozhatják a felszínen is. Örülhetnek egymásnak és haragudhatnak egymásra, érdekképviselésekbe tömörülhetnek, elméleteket alkothatnak aszerint, hogy ki mit vél látni a megtartó jég üvegében. Jégirodalom keletkezhet, s a jégbe vetett hitek vallásokba gyűjthetik az embereket. Dehát van egy mélység, ahová nem hatol le a napfény, ami ismeretlen, aminek erői akkor mutatkoznak meg, amikor évszakváltozáskor, hatalmas dördüléssel veszedelmes hasadékok nyílnak meg.

Lehet a felszínen élni, ha nem nézünk a mélybe, vagy nem akarunk elég mélyen nézni a mélybe. Teljesen lelátni nem lehet, még azok sem képesek rá, akik egész életüket áldozták a megfigyelésnek. Élhetünk hát szorongás nélkül ebben a sokféleféppen magyarázott, vagy épp ezért - mindent összevetve - magyarázat nélküli világban? Igen, szakmám hozzászoktatott ahhoz, hogy nem kell, mert nem lehet, egyszerre leásni a végső okokhoz. Beérem a mindennapi munkáját és békéjét megadó alapelvekkel és megköszönöm az életnek, ha időről-időre valóságosan mélyíthetem tudásom alapjait.

Az elmélet próbaköve a gyakorlat, a szellemvilágban is, s ha a gyakorlat igazolja tetteim jóságát, akkor nyugodt lehetek. Sok mindent említhetünk, ha az európai ember örökségéről beszélünk, istenek és hitek, hősök és mondák élnek történelmünk mélyén, de több mint kétezer éve megszületett a tételek bizonyításának igénye, áldás és teher egyszerre. Ettől más az európai gondolkodás és nem attól, hogy hiteink eltérnek Kelet- vagy Délázsia világnézeteitől. Innen ered minden biztonságunk és, jaj, innen jön szorongásunk a bebizonyíthatatlantól. Még jó, hogy végesek vagyunk és beérhetjük a véges világgal és néhány elfogadható kritériummal, ami alapján eldönthetjük, hogy mi a jó és mi a rossz. Az élet élni akar, s minden, ami óvja az életet, jó, ami tönkreteszi, az rossz. A cselekedetek bizonyító erejük, láthatóak, közölhetőek, megismételhetők. Újra mondom: tudom, hogy nem lehet mindent bebizonyítani, valahonnan el kell indulni. De hogy ez az indulás az életet szolgálja, oly általánosan kell kimondanom, hogy ne lehessen a széthúzás, a megosztás oka, hanem az egymásra találás. Ebből a szempontból egy megítélés alá esik, ha

azonos fizikai történet leíró koordináta-rendszerek ekvivalenciájáról, vagy ugyanazt a jót előmozdító hitek egyenértékűségéről van szó. A rendszerek, természetesen, kortól, helytől, embertől függően különleges jegyekkel díszíthetők, hiszen ettől színesebb az élet és hát különböző irányokból jövünk, csak tudni kell, hogy mi az alap, mi a mindenki által elfogadható, cáfolni nem kívánt tétel. A megtisztult, mindenkihez odafordulni tudó hit erre van. Mégha nagyon kevésnek is látszik, mégha ismeretlen mélységeket sejtet is maga mögött. Biztos hitre - a két szó ellentmond egymásnak - nem juthatunk, de hihetünk abban, hogy legjobb tudásunk szerint cselekszünk, s ha az áldott - tudományos vagy erkölcsi - gyakorlat nem tiltakozik ez ellen, akkor elértük az embernek megadott lehetőség teljességét. Megnyugodhatunk. Ha nem kényszerít tisztviselői állás, át nem látott, elhamarkodott fogadalom, akkor helyzetünket felmérve végezhetjük napi munkánkat. Talán nem olyan sziklaszilárdan, mint a breton parasztasszony, csupán az örök kísértésnek kitett értelmiségi tisztességre törekvésével. Hiszek a meg nem szűnő fájdalommal járó törekvés igazoló, bizonyító erejében. Ez az én létem, más nem lehetek. Ez az én hitvallásom, másra nem vagyok képes.

Örülöm kell, vagy el kell borzadnom önmagamtól? Életem végére ennyire jutottam? Szinte semmit sem tudok? Az emberek megcsodálják és irigylik azt az eleganciát, amivel világhírű tudósok kijelentik, hogy egy szorgos munkában eltöltött élet után is alig van valamijük. Gyermekként játszunk a kavicsokkal az ismeretlenség végtelen óceánja mellett. Így Newton, akiről a World Who's Who in Science az egyik leghosszabb címszót írja. Kicsit nevetségesnek is érzem, hogy magamról szólván Newtont idézem. Hiszen ő hatalmas életmű birtokában emlegethette oligosztikus voltát. Mit mondhatok én, hozzá képest, a magaménak? Mi van nekem? Mit adhatok ezután másoknak? Talán csak ennyit: Ajándékba adhatom az olvasónak mai szellemi fényképemet. Töprengve, szúrósan nézek róla a világba.

Nem vagyok oly megnyerő, mint egykori francia, paraszttá lett kollégám, többen nem is szeretik ezt a tekintetet. Jó a konvertitáknak, nekik happy enddel fejeződik be az élet, de vajon nekem mit hoznak még az évek? Ha erős vagyok, azt válaszolom: mindegy, csak megmaradjon a becsület. Vesztett csata után is meg lehet üzenni: tout est perdu hors l'honneur. Nem is biztos, hogy olyan végzetes a helyzet, hiszen a borúra jöhet még derű - hogy egy másik, nemzetközileg is ismert szállóigét idézzek. Addig pedig várak és élek gyermekkorom feledhetetlen hitéből. Ilyen is van. De azért, öreg paraszt barátom, megvívott harcoddért őszintén irigyellek Téged.

2004. május

TURIÁK ILDIKÓ

„ÉHEZTEM, ÉS ENNEM ADTATOK”

Témánk: Az éhezőknek enni adatok. Beszélgetésünk címadó mondata, némiképp módosítva az előbbi szöveget, Máté evangéliumának ítéletnapjából való. A Biblia a nyomort az egész emberi történelmet végig kísérő legnagyobb kihívásként állítja elénk. Megmérettetésünk alapja, hogy mihez kezdünk ezzel a kihívással. Isten az elesettek oldalán áll, velük azonosul, az ő nézőpontjából lát minket. Ebből a nézőpontból pedig csupán kétféle magatartás fedezhető fel. Az egyik a szükség enyhítésére törekszik, a másik fenntartja vagy növeli a szükségét. Magatartásuk következtében az előbbieket Isten időfeletti országának örökösei, az utóbbiak az örök tűz várományosai. Gondolkodjunk bárhogyan is az Isten létezéséről, ítéletről, az élet halál utáni folytatásáról és a Bibliáról, nem tagadhatjuk, hogy a nyomor mind a mai napig a legnagyobb és egyre növekvő kihívás az emberiség számára. Visszaszorítására alkalmas választ találni egyre inkább a szó legteljesebb értelmében létkérdés. A földi élet, az emberiség életben maradásának és önmagunk biológiai élete megtartásának a kérdése. Úgy osztálybeli család a párizsi elővárosokban százszorosát keresi meg annak, amennyi jövedelem egy délkelet-ázsiai falusi háztartásnak jut. A Fülöp-szigeteken egy parasztnak két évig kell dolgoznia, hogy elérje egy New York-i ügyvéd egy órai keresetét. Az Egyesült Államok gyorsbűféiben és szupermarketjeiben évente 40 milliárd dollárt költenek Colára, majdnem kétszeresét Banglades bruttó nemzeti termékének. A század végére a világ lakossága 6 milliárd fő lesz, ebből 5 fog szegény országokban élni. Míg a gazdag nemzetek, tehát a Föld lakosságának 15 %-a a világ jövedelmének 80 %-át ellenőrzi, addig az emberiség 54 %-a az alacsony jövedelmű országokban él. Mintegy 3 milliárdnyi embertömeg a teljes jövedelem 5,4 %-ával rendelkezik csupán.

Mérhetetlenül igazságtalan világrend ez! Néhány ország tékozolja el a föld minden emberét megillető erőforrásokat. Mivel pedig ezek az erőforrások végesek, azért ahhoz, hogy egyesek pazarlása lehetséges legyen, szükség van a nagy többség nyomorára. Sokaknak továbbra is kevesebbet kell fogyasztaniuk, hogy néhányan többet fogyaszthassanak. A nyomorra, éhezésre, sőt mind nagyobb tömegekben egyenesen éhhalálra kárhoztatottak vágya nem csupán az életben maradás, a jóllakás, a már emberhez méltó, de még szerény élet. Az elérendő minta az irigyelt Északról kölcsönzött. Ha pedig Dél hatalmas embertömege Észak mindezidáig büntetlen mohóságával vetné rá magát a világ javaira, a gazdagok túlfogyasztásától már amúgy is súlyosan megrendült ökológiai egyensúly végleg felborulna. Észak azonban akkor sem kívánna osztozni, ha Dél

kevesebbel is beérné. Ezt a szakadék szélén mozgó kényes egyensúlyt kívánja fenntartani az igazságtalanság örökössé tételével. Azt akarja elérni, hogy változatlan maradjon a status quo, mindenki maradjon ott — szó szerint és átvitt értelemben —, ahol van. Ezért tehát egyre több fegyvert állít elő, s mivel a szegénységet nem képes legyőzni, megpróbálja a szegényeket legyőzni.

Elképesztően esztelen ez a rendszer! A tények feltárását, látását nem belátás, irányváltoztatás követi, hanem azok elfedése. A fogyasztói modell tarthatatlanságát eufémizmussal „fenntartható fejlődésnek” keresztlével próbálja elleplezni. Pedig a megkezdett úton fenntartható fejlődés nincs. Ami van, az nem tartható fenn és nem fejlődés. Pusztaság terjeszkedés legfeljebb.

Ebben a rendszerben a negatív visszacsatolás egyetlen eszköze a katasztrófa. Odáig minden lépést elérhetővé tettek, minden áldozatot kívánatosnak állít. Értelmesnek tűnő érvek, okosan hangzó viták, előrelátónak vélt tervezés nyomán mondunk le sorra a földi élet sokféleségéről, természetes életfeltételeinek épségéről, az egyén felelősségéről, a kölcsönös részvétel és együttérzés jogáról, a megelégedés szabadságáról, a szeretetről. Nyitott szemmel és mégis vakon tartunk a szakadék felé.

Lehet, hogy a jövő a hátunk mögött keresendő? A felfedezés, hogy az út, amelyre ráléptünk, nem vezet sehová vagy legfeljebb a katasztrófába, tovább gondolkodásra kell, hogy készítsen. A kihívásra nem felelet, a nyomor visszaszorítását nem oldja meg, ha csupán azt tudjuk, hogy merre nincs tovább. A zsákutcából visszatérve járható útra kell lelni. A kihívás nagysága azt parancsolja, hogy ne csupán egyéni életstratégiát dolgozzunk ki, ne csupán az alamizsnázkodás eszközeivel enyhítsük a fennálló állapotokat, hanem emberiségmértékben is követhető, más modellt keressünk. Olyat, amelyre ráépítheti ki-ki az életét.

Hol van ez a modell? Akit nem kábított el a fogyasztói élet csillogó, de mind kevesebbek számára elérhető és számukra sem sokáig őrizhető kínálata, most tétován néz körül. Előre nézve nem lát vadonatúj, még soha nem hallott eszméket. Hátra tekintve minden eszme megbukottnak tetszik, hiszen ezért lépett túl rajtuk a történelem. És mégis hasznosnak bizonyulhat a múlt szemétkosarában keresgélés. Kezünkbe akadhat az, amin még csak az imént léptünk túl.

A kérdés csak az, hogy ez a lépés nem visszalépés volt-e. Nem lehetséges, hogy túlságosan hamar írtuk le azt, aminek jelszava alatt elmúlt nálunk 40, tőlünk keletebbre 70 életévünk? Azt az emberiség életében újra és újra felhangzó motívumot, amely az élet javaiban való testvéri osztozás világának megteremtéséről énekel. Azt, amit sem a jelszó árnyékában, sem előtte

soha ki nem próbáltunk, aminek megvalósítására történelmi léptékű kísérletet nem tettünk. Az a társadalmi berendezkedés, ami helyette a közelmúlt életkereteit megszabta, maga is érezte a távolságot az eszme és a valóság között. Ezért az általa kialakított társadalmi formációt „létező szocializmusnak” nevezte, megkülönböztetve azt a szocializmus ideáljától. És egyébként is: hetven év a történelemben alig több, mint egy nagy lélegzetű zenemű előjátékának néhány akkordja.

A gondolat nemcsak bennünket nem hagy nyugodni. Gyors egymásutánban találkoztam többször is írásokkal, amelyek szerzőit ez a kérdés izgatja. Kezembe akadt a szocializmus iránti elfogultsággal legkevésbé sem vádolható Szolzsenyicin Rákostály című regénye is. Ez még a keleti világrend összeomlása előtt született ugyan, de amit képvisel, mára sem vesztett időszerűségéből. Egy öreg, a „létező szocializmus” által megtaposott, Sztálin börtönét megjárt forradalmár önmagával is vívódva fogalmazza meg benne érveit fiatalabb társa számára a szocializmus, egy szociális berendezkedésű társadalom mellett. Amellett érvel, hogy a saját bőrén szerzett tapasztalatai ellenére sem tekinthető leszerepeltnek a szocializmus eszméje. „Fiatalember — mondja —, el ne kövesse azt a hibát, hogy szenvedéseiből olyan következtetést von le, miszerint a szocializmus a hibás! Azaz, bármit gondoljon is, a kapitalizmust örökre elvetette a történelem. Még mielőtt gazdaságilag kimondták volna az ítéletet, már rég elítélték erkölcsileg! Igaz, túlságosan hirtelenül vettük a fordulatot. Azt képzeltük, elég, ha a termelési módot meg változtatjuk, és máris megváltoztattuk az embert. Pedig dehogy! Az ember biológiai lény. Ezer évek kellene, hogy megváltozzék. Szocializmust, de milyet? Ha azt mondjuk, demokratikus... ezzel csak bejelentettük, hogy nem fogunk nyakazni. De nem is az árubőségre lehet a szocializmust építeni. De az sem szocializmus, amelyik szüntelenül gyűlöletet prédikál, mert a társadalmi élet nem épülhet gyűlöletre. Végre szeretni akarunk. Ilyennek kellene lenni a szocializmusnak! Talán keresztényinek kellene lennie? — kérdi a fiatalabb. Keresztényinek? — tűnődik az öreg. Én csak azt mondanám, csak egyetlen valódi szocializmus létezik! Az etikus szocializmus. Nem nehéz elképzelni. Olyan társadalmat kell fölmutatni a világnak, amelyben minden emberi kapcsolat, az alapok és a törvények az etikumból következnek és csakis abból. Minden elképzelést, azt, hogy hogyan neveljük gyermekeiket, s a gazdaságot is, erkölcsi alapokra kell helyezni. Hogy mi az etikus szocializmus? — kérdi az öreg szinte önmagától. Az, hogy az emberek ne a boldogságra törekedjenek, mert ez is a piac bálványja, hanem a kölcsönös jóindulatra. Az állat is boldog, miközben szétmarcangolja áldozatát. Jóindulatra csak az emberek

képesek egymás iránt. Ez a legfőbb, amit elérhetnek. A boldogság délibáb. Pláne a jövő generáció boldogsága. Attól nem leszünk boldogok, ha fehér kenyéren taposunk és belefulladásunk a tejbe, de már ma azok lehetünk, ha megosztozunk másokkal a szűkölködésben. Ha csak a boldogsággal és a szaporodással foglalkozunk, értelmetlenül népesítjük be a földet és félelmetes társadalmat teremtünk.”

Az idézet élhető jövő teremtésére alkalmas ideálnak látja és láttatja a szocializmust. Ugyanakkor szinte hiánytalan listába foglalja a „létező szocializmus” téves elveit és gyakorlatait. Egy majdani új kísérlet elkerülendő zátonyait. Csupán az erőszakot hiányolom ebből a listából.

A remény az, hogy az előjáték után végre talán megszólal a szimfónia. Az, amit néhány taktus után abbahagyott a kereszténység, és az, amit elrontott a „létező szocializmus”. Össze kellene rendeznünk végre a motívumokat, amelyek az Ószövetség, Jézus, az utópisták, a felvilágosodás eszményeinek megfogalmazói, Marx és a felszabadítási teológia képviselőinek hangszerelésében újra és újra felhangzanak. Ideje lenne egy közösségi modellre épülő társadalom építésébe a korábbi kísérlettel eltérő módon belefogni.

Ha életképes akar lenni ez a modell, a gondolkodásukat ehhez a modellhez igazító emberek önkéntes és szabad társulása lehet csupán. Olyan embereké, akik felismerték egymásrautaltságukat, valamint az együttműködésben rejlő hatékonyságot, és ezért a szolidaritásra és a kooperációra épülő életstratégiát dolgoznak ki maguknak. Nem egymás ellen, egymás rovására, hanem együtt akarnak boldogulni. A másik emberben nem korlátozójukat, hanem gazdagításukat látják. Alulról építkezőnek kell lennie ennek a modellnek. A egyének társult tulajdonára épülő kis önkormányzatban élő, gazdálkodó és elosztó egységek jelentik az építőköveit.

Ez a modell egyenlőtlenség-ellenes, de nem a tulajdon nélküliek egyenlőségét akarja. A tulajdonlásnak ez a módja inkább a gondnokiás fogalmába tartozik. Ebben a szemléletben a tulajdon arra szolgál, hogy a saját élet fenntartásához szükségesek mellett, mások számára is hasonló életfeltételeket biztosítsanak általa, gondolva a jövő generációkra is. Míg a magántulajdon önzővé, a tulajdon nélküliség felelőtlené, a gondnokság felelőssé tesz. De nem is egyenlősdi hoz létre! Nem uniformizál sem a termelés struktúrájában, sem a felhasználás módjában.

Piciben léteznek többé-kevésbé ezeknek az elveknek az alapján álló példák. Ilyen a hutteri testvérek példája, akikkel most már többéves kapcsolatunk van. Egyes elemei a közösségi modellre épülő társadalomnak a mi közösségeinkben is fellelhetők. Folytatnunk kellene. Fokozatosan, a mi számunkra optimálisnak látszó végén fogva hozzá a dologhoz.

Közösségeinken időről-időre kommuna-alapítási láz fut végig. Bizonyára ezek vagy ezekhez hasonló gondolatok inspirálják. Nem vagyok ellene, ha vállalkozó testvérek akadnak, hogy valóra is váltsák terveiket. Szorítok nekik, hogy sikerüljön. Nekem azonban, s egyelőre talán többségünknek ma még nem vonzó a kommunában élés gondolata. Miért? Az ennyire szoros kötelekekben való együttélés szükségszerűen számtalan korlátot kell, hogy állítson tagjai elé, amelyekhez azoknak hozzá kell nyírniuk egyéniségüket. Nem látom be, hogy a személyiséget nagymértékben korlátozó és megnyirbáló kommuna lenne a közösségi modell megteremtésének egyetlen útja.

Szívesen részt vennék azonban kolónia létrehozásában. Vállalkoznék rá, hogy közösen megállapított, nem a létminimumszámításokból kölcsönzött (az ugyanis a jelenlegi jövedelem körül van) létminimumra rendezzem be életvitelemet. A többit tegyük össze. Hozzunk belőle létre valamit, ami a rászorultakat segíti. Pl. egy ingyen konyhát, egy árvaházat. Működtessük önkéntes, közös munkánkkal! Teremtünk és keressünk közösségben végezhető megélhetési lehetőségeket! Csak ne a napjainkra úgymint szinte nullára redukálódott privátszféra maradékát tekintsük az első helyen meghozandó áldozatnak a közösségi modell megvalósításának oltárán.

A kicsi, a dolgot különböző végéről megközelítő kísérletek, ha sikeresek: nem menekülnek el a tagjaik, s a még kívül állók befelé törekednek. Ezek a különféle helyeken, módokon létrejövő kezdeményezések aztán hajszalerek módjára behálózhatják a világot. A történelem megszokott, véres, zajos változásaival ellentétben lábujjhegyen fordulhat általuk az emberiség sorsa a reménytelenség apokaliptikus víziójából a reménység útjára. Mert szelíd előre nyomulásuk fokról-fokra szoríthatja ki a világból az önzést és annak következményét, a nyomort.

Kézfogás Konferencia előadása, 1993.

KOVÁCS LÁSZLÓ

MENTSÉTEK MEG VILÁGFALVÁT!

- apokaliptikus világdrama -

*Viharos, vad, tomboló zene világvég hangulattal,
majd halk, éteri, szomorkás dallam*

Konferáló: (halk zene alatt bejön, emelt hangon)
Mentsétek meg Világfalvát! - apokaliptikus világdrama - A három délelőttöt betöltő műsor szereplői főleg Ti lesztek, kedves Barátaim! Az apró jelenetek csupán gondolatébresztésre szolgálnak és a fantázia szüleményei. Ha valaki vagy valakik magukra ismernek, csupán a véletlen műve. A jelenetek szereplőit fogadjátok megértéssel, a művet pedig, amit Nektek kell megalkotnotok, vállaljátok az Isten és az emberek előtti felelősségetek tudatában. Testvéreim! (megismétli) **Mentsétek meg Világfalvát!**

zene felerősödik

I. A mennyben

**Andi, Ildi, Bandi bácsi, Éva néni, Gyuszi bácsi,
Dombi Feri** (bejönnek lassan, leülnek)

Mester: (fehérben jön, rajta kötény, kezében tálca, üdítő poharakkal, kiosztja, az ülők mögé áll)

zene elhal

Ildi: (hátrafordul) Mester, ülj közénk, bár mi nem voltunk méltók, hogy hajlékba jöjjünk, de ha már itt vagyunk, ne játszd tovább a pincért.

Mester: (harsányan nevet) Hah Ildi, Ti aztán éppoly pimaszok vagytok itt is, mint lent voltatok. (leül, lábát keresztbe veti, kérdően néz) Mi volt a lecke?

Andi: (kinyitja a határidőnaplóját) A mai csoporttalálkozóra vázolnunk kell Világfalva helyzetét...

Dombi: (közbevág) ... ki kellett dolgoznunk egy sajátos stratégiát...

Mester: (fejét ingatja) Feri, Feri, belevágtál Andi szavaiba!

Dombi: Tudom. Te meg Uram, tudhatod, hogy a Te hangod az én hangom, és én csak a Te Hangodat akarom érvényesíteni.

Bandi bácsi: Ferikém, most már itt van a Mester, ha szólni akar, majd ő hallatja a Hangját.

Gyuszi bácsi: Látod, Uram, ezek vagyunk mi papok. Mindenbe belebeszélünk. Különben igaza van Bandi bácsinak.

Ildi: Csak azt akarom mondani, hogy a mai találkozáson Andi az elnök.

Dombi: (megadóan) Jó, akkor fejezd be, Andi.

Andi: (mosolyog) Köszönöm. A mi feladatunk elsősorban az, hogy konkrét helyi feladatok megoldására találjunk megoldást.

Éva néni: (bólogat) Igen, igen. A mi feladatunk az, hogy a Bokor problémáira keressünk megoldást. Főleg a belső bajokra, de a külsőkre is, az egész világ bajára.

Dombi: Így van Éva néni. Akciótervet kell kidolgozni. Konkrét problémákkal kell foglalkozni, és annak a megoldását kell megtalálni. Az pedig, megoldás lesz minden hasonló problémára a Földön.

Mester: (bólogat) Rendben. Kíváncsi vagyok, hogyan látjátok innen főntről a nagyvilágot és a főleg a ti kis világotokat, a Bokrot. De nem kellene most is a jól bevált módszert alkalmaznotok, mármint a körben való megszólalást?

Dombi: (méltatlankodva) De Uram. Csak láthatod, az elnökünk kicsit gyenge, mondhatnám enyhe.

Andi: (erélyesen) Nem enyhe, hanem Benyhe... (int) Elég volt. Egymás cikizésével nem megyünk semmire. Nem viselkedhetünk úgy, mint a gyerekek.

Gyuszi bácsi: (szelíden) Nem? De hát a gyermekeké a mennyek országa!

Mester: (mosolyogva) Gyuszi bácsi, jól értetted te azt a bizonyos KIO-t?

Andi: (Ildihez fordul) Ildikém, te kezd a választ. Hogyan látod te Világfalva mai helyzetét?

Ildi: Kétségbeejtő. És az a baj, hogy testvéreim ott lenn, fel sem fogják. Ugyanúgy viselkednek, mint mi itt az előbb. A legtragikusabb az ökológia. Már csak évek kérdése és robbanni fog az ökológiai bomba. A készletek kimerülnek, az egyre jobban növekvő népesség számára elfogynak az életfeltételek.

Bandi bácsi: Ez csak az anyagi része a problémának. Ennél is súlyosabb az emberiség morális válsága. Ennek látható tünete például az alkoholizmus, a drog, az ifjúkori bűnözés...

Éva néni: Igen ezek, de a házasságok, a családok, a csoportok bomlása is. És arról ne is beszéljünk, hogy az öregekkel, betegekkel senki sem törődik.

Gyuszi bácsi: Persze, mert mindenki csak a gazdagságot hajszolja. Csak fogyasztani akar, pedig szerényen is lehetne boldogan élni. A politikai örületről meg ne is beszéljünk.

Dombi: Ez mind csak a felszín. A legtragikusabb, az, hogy „az égi béke a földön” nincs sehol. Lelki nyomorban él a világ. Süketek a Lélek Hangjára és el fognak veszni. Mind, mind el fognak veszni!

Andi: (kérdően néz) Mester, te nem szólsz hozzá?

Mester: Még nem.

Andi: Akkor második kör: A Világfalu egy kis pontja a mi hazánk és a mi Bokrunk. Hogyan látjátok a Bokrot, kedveseim?

Ildi: Én vagyok itt az új kislány, és már sokszor beszéltem nektek arról, hogy mi okozta jórészt a halálokat. Abban a bizonyos KV-ban megéltem, milyen vész helyzetben van a Bokor. Láttam a széthúzást és egyesek bomlasztó munkáját. Nem tudom, hogyan lehetne összetartani a közösségeket.

Bandi bácsi: Az is baj, hogy a nagy Egyház még mindig nem fogadja el a Bokrot, pedig azokon a plébániákon van élet, ahol a kisközösségek tagjai dolgoznak. Nem tudom, mit kellene tenni!

Éva néni: Én tisztában vagyok azzal, hogy a Bokor profilja a tanítás, de a karitászra is nagy gondot kellene fordítani. Főleg a fiataloknak.

Gyuszi bácsi: Szerintem a Bokorban szegényebben kellene élnie a testvéreinknek, mert sokan csak prédikálják a vizet, de bort isznak. És a politikával nem kellene foglalkozni.

Dombi: A lelkeségen múlik minden. A Hang tud elirányítani minket.

Andi: (tréfásan) Igazad van, Ferikém. (Mesterhez) Akkor most halljuk a Hangot. Mester tiéd a szó.

Mester: Rossz hírem van.

Dombi: Rossz hír? Nem jó-hír? Nem örömhír?

Mester: Nektek biztosan rossz hír. Ugyanis egyetlen hangot sem szeretnék hallatni, sem a Világfalunak, sem a ti Bokrotoknak ügyében. Én már elmondtam az Örömhírt ott lenn. A pap sem prédikál kétszer, úgy e papocskáim? Különbösen is, mondtam egyszer egy történetet a dúsgazdagról és a szegény Lázárról. Emlékeztek?

Andi: (szomorúan) Igen. Értelek Mester. (elgondolkodva) Azt mondtad, hogy a dúsgazdag a pokolból arra kérte Ábrahámot, küldje a mennyből a földre a szegény Lázárt, hogy figyelmeztesse a még földön élő testvéreit. Ábrahám azonban azt felelte neki: Van Mózesük és vannak prófétáik, ha azokra nem hallgatnak, ha a túlvilágról menne vissza valaki, - vagy ebben az esetben: küldene üzenetet nekik, - arra sem hallgatnának.

Ildi: (bólogat, szomorúan) Igazad van, Mester. Mi itt nem sokat tehetünk. Legfeljebb újra és újra megszakadhat a szívünk, amint a tiédet is megszagatta a fájdalom. De hát mi lesz a világgal és mi lesz a mieinkkel?

Mester: (középre áll, lefelé-kifelé néz) Bátorság, ne féljete! Nézzétek, megoldják őket, amit nekik kell megoldaniuk...

*Vidám, biztató, lelkesítő zene hosszan
majd a következő szereplők elhelyezkedése után
újából vészt jósló, sötét akkordok*

II. A Bokorban

*Forgószínpad: asztal, székek
Zene alatt szereplők elhelyezkednek*

1. Válás

Feleség és Férj: (asztalnál ülnek, hátat fordítva egymásnak)

Feleség: (kétségbeesve) Mondd, még egyszer.

Férj: Elválok. Nem érted meg? El-vá-lok tőled.

Feleség: De hát miért? Ennyi év után?!

Férj: Ennyi év után. Elég volt.

Feleség: Mi volt elég?

Férj: A szűk lakás. A pelenkamosás. A gyerekbőség. Az, hogy nem volt egy nyugodt esténk együtt, nem volt egy közös nyarunk.

Feleség: De hát a gyerekeket te is akartad.

Férj: Mert megdumáltak. Különbösen szeretem őket. De most már nagyok és én még élni akarok. Elég volt a filléres gondokból, villanyszámlákból, lakástörlesztésből, a gürcölésből, a spagettikből...

Feleség: És belőlem. Valld be, találtál egy jó nőt.

Férj: Igen, találtam mást. A mi házasságunk már a kezdetén elhibázott volt. Nem is voltam szerelmes beléd.

Feleség: Most viszont szerelmes vagy. Tudod, hogy mi van veled? Ez a kapuzárás előtti pánik. De én is mondom neked valamit. Nekem is elegendem van.

Férj: (kíváncsian) Te is találtál valakit?

Feleség: Ne örülj. Nincs senkim, csak Te vagy, meg a négy gyerekem, akikért mindent feláldoztam. Akikre nem dumált meg senki. És güriztem éjjel nappal. És boldog voltam. És boldog vagyok. Nem adnám ezt az életet semmi pénzért. A nagycsalád nem szenvedés, hanem jutalom. Vannak, akiknek egy sem lehet és milyen borzasztó nekik.

Férj: Ne haragudj, de ez egy agyimosott szöveg. A közösség kimosta az agyadat, és se látsz, se hallasz, és elhiszed, hogy ez a jó. Pedig van más élet is, nem vonhat meg az ember önmagától mindent. Nem áldozhat fel mindent másokért.

Feleség: És ezt te mondd, aki két közösséget is vezettél, aki a barátaidért éltél, házukat építetted, szerelted? Aki annyit neveltél velük ott a másik szobában, hogy rengett tőle a ház?

Férj: Muszáj volt, kötelesség. De belefáradtam. Elég volt mindenből. Beadtam a válópert. Pénzt majd kaptok. Ne haragudj. Elköltözöm.

Vad zene, alatta egy hang

Hang: Mentsétek meg Világfalva Bokrát!

2. Nevelés

*végig bulis zene hallatszik kintről
olykor felerősödik*

Fiú (széken gubbaszt), később **Lány**

Fiú: (felrakja az asztalra a lábait, leveszi, felkel, sétál, leül)

Lány: (keresgélve bejön, meglátja a Fiút) Végre! Megvagy! Miért hagytál ott? Mi bajod?

Fiú: (elfordul) Hagyjál!

Lány: Nem hagylak. Teljesen jó buli van benn, te meg itt gubbasztasz. Gyere be!

Fiú: Elegendem van belőlük.

Lány: Elegend van? Figyelj, ezek a te barátaid nagyon jó fejek. Jobb, mint a diszkó vagy egy koncert.

Fiú: Hülye vagy. Nem értesz semmit.

Lány: (leül a fiú mellé) Mit kellene értenem? Néma gyerekek anyja se érti a szavát.

Fiú: (elszánva magát) No jó, figyelj! Mondok neked egy hülye sztorit.

Lány: (zene felerősödik, befelé figyel) Nem akarsz inkább táncolni? A lelki bajaidat holnap is elmondhatod.

Fiú: Nem akarok táncolni. De te menj a jó fejekhez. A lelki bajaim úgyis csak rám tartoznak.

Lány: No, jól van. A fene egye meg, tiszta depressziós vagy! Ki vele, mi bajod? A szüleiddel van baj?

Fiú: Velük. Olyanra akarnak kényszeríteni, amit én nem akarok.

Lány: Ja, hogy megkeresztelkedj? Figyelj, a nagyfi engem is megkereszteltetett kis koromban, mert apámék ateisták. Nem lett tőle semmi bajom.

Fiú: Nekem van. Az én szüleim szerencsétlenségemre a fejükbe vették, hogy a gyerekeik, majd ha felnőnek, maguk döntsenek.

Lány: Tök jó.

Fiú: A francokat jó. Persze kiskoromtól fogva gyúrták és gyúrátták az agyamba az ún. bokoreshmentességet, hogy adás, szolgálat, erőszakmentesség, meg kisközösség.

Lány: Mért baj ez? Már beszéltél róla. Tulajdonképpen nekem tetszik.

Fiú: Nekem nem. Figyelj, már nem vagyok ovis, benőtt a fejem lágya és tudom, hogy nem babra megy a játék.

Lány: Furcsa vagy. Amikor megismerkedtünk, még néha lelkesedtél is ezekért.

Fiú: Persze. Nyomtam a sódert. Ahogy kellett. De most világos lett, hogy egyetlen porcikám se kívánja a szegényedést, mert én igenis gazdag akarok lenni. Arra se vágyom, hogy mások csicskása legyek, én magas karriert akarok befutni. Szelíd birka pedig, nem leszek soha!

Lány: De hülye vagy. Miért kellene ilyennek lenned?

Fiú: Azért, mert ez a „jézusi”. Érted?

Lány: Nem értem. Beteg vagy. Ilyeneket filózni!. Gondolod, hogy valaki is komolyan veszi az egészséget? A szüleid szegények? Apád maszek, sok borraival. Anyád meg a múltkor jól felpofozott, mert későn mentél haza tőlem. Ez a duma tényleg csak sóder.

Fiú: Csak gondold. Lehet, hogy nem élnek úgy, ahogy mondják, de piszok komolyan gondolják. És nekem is piszok komolyan kellene vennem.

Lány: Te pedig, nem veszed komolyan! Ugye?! Azért ülsz itt kinn magadba esve, és lelki személtádnak használod, ahelyett, hogy táncolnánk. Szerintem részeg vagy!

Fiú: Figyelj! Én ott akarom hagyni ezt az egész bagázst. Elegem van az egészségből. Engem ne terrorizáljon senki. Engem hagyjanak úgy élni, ahogy akarok.

Lány: Oké. Akkor mért nem hagyod ott őket?

Fiú: (elgondolkodva) Azért, mert akkor a Dunának mennek. Vagy kitagadnak.

Lány: Kik?

Fiú: Hát a családom, és ők ott benn, meg ez az egész nagy francos Bokor.

Lány: Miért? Talán az összes bokor-fiatal hithú és tökéletes bokortag? Egyik se hagyta ott? Mindegyik úgy viselkedik, ahogy megálmodták és nevelték a szülei?

Fiú: Egyáltalán nem. A legtöbb éli a maga „jézustalan” életét. És boldog! De itt nem róluk van szó, hanem rólam.

Lány: A fenébe is, hogy gabalyodhattam egy ilyen lökött srácba, mint te vagy. (elmegy)

Fiú: (rémülten) Hová mégy?

Lány: Oda, be, táncolni...

Zene felerősödik, alatta egy hang

Hang: Mentsétek meg Világfalva Bokrárt!

3. Öregek

Öreg 1., Öreg 2.: (zene alatt bebicegnek, leülnek, fujtatnak)

Öreg 1.: Jaj... jaj... jaj... (derekát fogja) A derekam, a csípőm...jaj... Éjszaka is majd meghalok...

Öreg 2.: (bólogat, a fejét fogja) Az, az volna jó, meghalni... A fejem, a fejem majd szétmegy... Aztán még az algopirint is fel kell írni...

Öreg 1.: Algopirin?! Legalább nem eszed zsákszámra... Még jó, hogy ide a parkba le bírunk jönni...

Öreg 2.: Bizony... Különben a kutya se néz felénk.

Öreg 1.: Az unokád? A lányod?

Öreg 2.: Az unokám tanul, a lányom dolgozik. Tudod jól, hogy nincs azoknak idejük. Ami van, azt is a Bokorban töltik. Most például egész nyáron a Nagy Tábor szervezték... (vált) Te legalább a fiadéknál laksz, van egy kis kuckód, és minden nap látod őket.

Öreg 1.: Látom őket? Az túlzás. Tény, hogy ők nem bokrosok, de találnak maguknak munkát, meg szórakozást. A kuckó pedig veszélyben forog.

Öreg 2.: Mi az, hogy veszélyben?

Öreg 1.: (nagyot néz) Hát nem mondtam? Látod, milyen amnéziás vagyok.

Öreg 2.: Nem mondtad. De már három hete nem is találkoztunk. Beteg voltál. Influenzás.

Öreg 1.: Meg a lelkem beteg. Tudod, útban vagyok nekik. Felesleges vagyok. Az egyik unokám nem sokára férjhez megy. Nincs lakásuk. Átmenetileg jó lenne nekik az én kis szobám.

Öreg 2.: Ezt ők mondták?

Öreg 1.: Csak céloztak rá. És én értettem. (szomorúan) Nem tudom hová menjek...

Öreg 2.: Elgondolkodom, mire való ez a Bokor? Már 40 éve járunk közösségbe. Te is, én is. És a végén úgy állunk itt, mint a hajléktalanok.

Öreg 1.: Az öreg már a közösségnek is teher.

Öreg 2.: Én nem várom el, hogy a közösség gondoskodjon rólam. Különben is én csak olyan mezei tag vagyok, de ott vannak mások, akikkel törődni kellett volna.

Öreg 1.: Igazad van. Sajnos nagy baj, hogy közösen nem voltunk képesek gondoskodni róluk. Szégyenszemre visszaküldjük őket a vérszerinti testvéreikhez, vagy éppen a rendházba! Persze lehet, hogy ők is így akarták.

Öreg 2.: Az biztos, hogy egy öregek otthonát létrehozni meghaladja a Bokor anyagi erőit. De a múlt évben csak azt kértem, hogy szervezzenek nyárra nekünk egy lelkigyakorlatot, de nem jött össze az sem.

Öreg 1.: Mert nem is volt annyi jelentkező.

Öreg 2.: A Bokor öregek otthonával kapcsolatban az a véleményem, hogy tényleg meghaladja az anyagi erőnket, főleg, hogy minden pénzt Indiába küldtünk.

Öreg 1.: Gondolod, hogy abból felépíthettünk volna és fenntarthatnánk egy otthont?

Öreg 2.: Ezt nem tudom.

Öreg 1.: Az viszont tény, hogy azok ott Indiában éhen halnak.

Öreg 2.: Hát igen. Erről jut eszembe (egy zacskót húz elő), már én is majd éhen halok. Kérsz egy kis pogácsát? Én sütöttem...

Szomorkás zene, alatta egy hang

Hang: Mentsétek meg Világfalva Bokrárt!

Konferáló: (halk zene) Barátaim! Mielőtt általánosítanátok, hogy ilyen a híres Bokor, megismétlem, amit a bevezetőmben mondtam. A sarkított jelenetek csupán gondolatébresztésre szolgálnak, és ha valakik magukra ismernek, a hasonlóság csupán a véletlen műve. Az egyes jelenetek egy-egy problémát vetnek fel: Válás – Nevelés – Öregség. Mindegyik életbevágó probléma. Amit most nektek kell megoldani!

A feladat:

- 1) Válasszátok ki, melyik témában szeretnétek dolgozni
- 2) A választott téma táblája alatt 10-15 fős kiscsoportokat alkossatok a csoportvezető segítségével
- 3) Majd vele elvonulva beszéljétek meg a problémát az alábbi szempontok szerint:

a) Készítetek **egy elvi és gyakorlati tervet** a probléma megelőzésére, kezelésére, utógondozására

b) Az akcióterv olyan legyen, ami megoldás lehet a Bokorban, de a Világ nevű Nagyfaluban is.

c) Az egyes csoportok akcióterveit a csoportvezetőktől estig írásban kérjük. Jó munkát Testvéreim!

Nosza: **Mentsétek meg Világfalvát, mentsétek meg Világfalva Bokrárt!**

munkára mozgósító pergő zene

III. A pokolban

*Démoni zene sikolyokkal, jajkiáltásokkal,
mennydörgéssel, csattanással,
majd ugyanez lehalkulva, távolból*

Hitler, Szálasi, Sztálin, Rákosi, Tőkés, Médiás

(bejönnek, szoborként középen megállnak)

Lucifer (feketében bevonul, kezében korbács, felül az asztalra, előre bámul)

zene felerősödik, majd hirtelen elhal

Lucifer: (feláll az asztalra, vonyítva nevet, kacag, majd üvölt) Démoni Diktátoraim! A szívem ugrál a keblemben, amikor titeket látlak! Legyetek üdvözölve, barátaim! Köszönöm, hogy megjelentetek.

Mind (tisztelegnek, kórusban) Parancsodra, Lucifer, Fényhordozó Nagyurunk!

Lucifer: (ostorával csattint) Tanácsot akarok veletek tartani, tökfek!

Mind: (kórusban) Parancsodra, Lucifer, Fényhordozó Nagyurunk!

Lucifer: (az asztalról leugrik, fejbe veri mindegyiküket) Ne hülyüljétek ezzel a Fényhordozó marhasággal. Fényhordozó az csak voltam! Értve?!

Mind: (automatikusan) Parancsodra! Lucifer...

Lucifer: (kiabál) Kusss! Pihenj! Üljetek le!

Mind: (ketten egy székre akarnak ülni, összeütköznek, feltápáskodnak, leülnek)

Lucifer: (maga elé) Barmok! (felül az asztalra) Szóval, ti vagytok az utóbbi földi idő világraszóló és helyi diktátorai, az én leghűségesebb barátaim.

Mind: (fél akarnak ugrani, de meggondolják)

Lucifer: (rájuk szól) Ülsz! (folytatja) Innen a Pokolból ti is jól látjátok (fölfelé mutat) az én szívemnek kedves Terra bolygót. Láthatjátok rajta az egyre szaporodó emberférgeket, akik mind potenciális ördögfajzatok. Megállapíthatjátok ti is, hogy ott fenn jól mennek a dolgok.

Mind: (egyszerre) Igen, jól mennek a dolgok!

Lucifer: (kajánul nevet) De mehetnének számunkra még jobban is. Ugye Rákosi Pajtás!?

Rákosi: (felugrik, feldönti a széket, felállítja, vigyázzba vágja magát) Igen, Fényhor...

Lucifer: (Sztálinhoz) Generalisszimus! Csinálj már valamit ezzel a hülyével.

Sztálin: (felugrik) Igenis. (megfogva Rákosit rávágja a székre, majd leül)

Lucifer: Szóval azt kérdezem tőletek, hogy kiforraltatok-e már valami hasznos tervet nekem a világ sorsának rosszabbra fordulásáért? (Hitlerhez) Herr Führer!?

Hitler: (kisiskolásként feláll, pödörgeti hajtincset, majd bajuszát és sétálni kezd, le-föl)

Lucifer: (rákiált) Állj!

Hitler: (lemerevedik, előveszi zsebkezdőjét, sír)

Lucifer: (bocsánatkérően, Hitler buksiját simogatja) Bocsánat, kisfiam. De nagyon idegesít, amikor le-föl

máskálsz. (bátorítón) No, monddad szépen, eszem az érzékeny lelkecskédet.

Hitler: (dadog) A ra... a ra... a rasszizmus

Lucifer: (mérges) Rasszizmus, rasszizmus! Ez nem új, te hülye.

Hitler: (felbátorodva) Igaz, nem új, de mindig be-be-válík. Ö-ö-ö

Lucifer: (nézi) Mi az ördögöt ő-zől?

Hitler: Csak... azt akarom mo...mondani, hogy mindig be...beválík, vagyis: (kimondja) ö-örözközd.

Szálasi: Ezt én is meg tudom erősíteni, Urunk! A rasszizmus a nacionalizmussal ötvözve tökéletes. Tömegeket lehet vele mozgósítani, ezt jól látta a Führer! (Hitler felé) Heil Hitler! (lendíti a karját)

Lucifer: (dühösen) Az ég nyilai üssenek beléd Nyilas komám! Itt én vagyok az úr, nem ez a pojáca. (elismerően) Egyébként ti jó munkát végeztetek ott a Duna nevű folyócska mentén. Még ma is zászlót bontanak ott egyesek. A szimbólumok nagyon fontosak. Le a kalappal pajtikám! (gúnyosan imitál)

Szálasi: (Lucifer felé lendíti karját) Köszönöm, Heil Hi... (kijavítja) Lucifer!

Lucifer: (rámered) Oké! (Sztálinhoz) És te Sztálin elvtárs, hogy érzed magad itt a mennyei Gulágon?

Sztálin: (feláll, megemeli tányérsapkáját, kérőn) Tavaris Lucifer! Megengeded, hogy a pipámra gyújtsak? (előveszi) Ott lenn nagyon fortyog a tűz és félek, hogy meggyullad a pipám.

Lucifer: (Rákosihoz) Csicskás! Te Matyikám, fújj bele egy kis kénköves leheletet a pipába, és én láthatatlan dohány-füstté varázsolom azt.

Rákosi: (belefúj, Lucifer elé tartja a pipát)

Lucifer: (nevet, köröz a kezével) Hókusz-Pókusz Nikotínusz...

Sztálin: (átveszi a pipát) Szpaszíba Tavaris Lucifer!. (élvezettel szívja és fújja a semmit, közben) Tavaris! Tudod, hogy én kispap voltam anno. Figyelmedbe ajánlom a vallást. A vallás nagy dobás.

Lucifer: (csodálkozik) Ezt meg hogy érted. Csak nem lettél itt a pokolban vallásos?

Sztálin: (töri a nyelvet) De igen. Akarom mondani, itt rájöttem, hogy jókora hibát követtem el, amikor ki akartam irtani a vallást. Mert a vallással nagyon jól lehet megfogni az embert. A vallásos jelszókkal hatásosan fel lehet tüzelni az embereket. Politikailag is, hatásosan!

Rákosi: (engedély nélkül megszólal) Igen Generalisszimus, én is rájöttem erre. Az a bizonyos „trón és az oltár szövetség” nem marhaság. Talán azért bukott meg a mi birodalmunk, a bolsevizmus, mert ezt jól elhibáztuk. (megalázkodón) Már megbocsáss, Sztálin elvtárs!

Sztálin: (Rákosihoz akarja vágni a pipáját) Te engem, ne kioktass...

Lucifer: (üvölt) Mi van itt?! Hol vagytok, a pokolban?! (észbe kap) Igen, a pokolban vagytok, és itt marakodhattok örökre, de ne élöltem!

Sztálin: (védekezik) Bocsáss meg Tavaris Lucifer, de ez a hülye mindig túl akar tenni rajtam (leül, szívja a pipáját)

Lucifer: (Tökés és Médiás felé fordul) És ti drága barátaim, itt névtelenül, ti mit tanácsoltok nekem? A nemzeti szocializmus és a proletárdiktatúra után ti mivel kedveskedtek a Terra bolygó meghódításának ügyében, drága apucikátoknak?

Tökés: (egy pénzes zsákot emel Lucifer elé) Ezzel nagy jó Urunk!

Lucifer: (nevet, mintha nem értené) Pénz?! Mit kezdjek én a pénzzel itt a pokolban!?

Tökés: Uram, erre nem itt van szükség. Ez is egy szimbólum. Egyben a leghatalmasabb erő az önző földi lények elpusztítására és a te országod diadalmas megvalósítására. Amit nem tud elérni semmiféle diktatúra, azt eléri a Mammon. De ezt te jól tudod, uram.

Lucifer: (zavartan) Persze, persze. A pénz... a birtoklás vágya mozgatja a földi férgeket. Hogyne tudnám. De te, hogy tudod ezzel horogra fogni őket?

Tökés: Egyszerűen. Térképet vesz elő. (mutatja) Kiepipítjük a világtöke láthatatlan nemzetközi hálózatát. Új templomokat építünk, a szuperfényes bankokat. Ide minden igazhívó betalál.

Lucifer: De hát, ezt hogyan éritek el? Eddig is voltak kísérleteim, nem kis eredménnyel. De csak kisebb-nagyobb foltokban. (térképre mered) De hát az egész glóbuszon, így globálisan?! Hogyan?

Médiás: (előlép, egy kamerát tol Lucifer elé) Ezzel. A média segítségével, Urunk.

Lucifer: (nevet) Ismerem ezt, meg a különféle ketyeréket, de azt még én sem gondoltam, hogy egy ilyen vacak lehetne maga a világhatalom.

Médiás: (izgatottan) Figyelj Uram! Tegyük egy kísérletet. Pillanatokon belül berendezünk itt egy stúdiót. Majd ők segítenek (többiek felé mutat). Én riportot készítek veled. A riportnak azt a címet adom: Riport Luciferrel a Paradicsomban. Szponzor: a Nemzetközi Világbank. A filmet feltesszük az internetre. A világhálón eljut a világ minden pontjára. A hatást majd magad láthatod... Beleegyezel?

Lucifer: (bólogat) Persze, de mit mondjak neked?

Médiás: Egyetlen szót: Fogyasszatok! Fogyasszatok!

Lucifer: (kételkedve) És ennyi elég?

Tökés: Uram, ennyi nekünk elég.

Médiás: (örül) Oké, akkor mehet a műsor?

Lucifer: (maga elé) Persze, csak attól tartok, hogy ki fogtok túrni az állásomból...

Médiás: (kiált) Legények, hozzátok a huzalokat, mikrofont, a reflektorokat...

Mind: (kezdik berendezni a stúdiót, sminkelik Lucifert)

Médiás: (középen Lucifer elé áll a kamerával)
*híradó zene, majd vallási, hazafias, és a „manit”
 éltető motívumok*

IV. Világfalfán

*Forgószínpad: asztal, székek
 Zene alatt szereplők elhelyezkednek*

1. Globalizáció

Barátnő 1., Barátnő 2. (asztalnál ülnek), később
Pincér

Barátnő 1.: (másikhoz) Te mit kérsz?

Barátnő 2.: Én egy teát. És te?

Barátnő 1.: Én is. (pincérhez) Pincér!

Pincér: (jön) Parancsoljanak Hölgyeim! Mit hozhatok?

Barátnő1.: Teát kérünk.

Barátnő 2.: Mondja, van Earl Grey teájuk, igazi Bergamot olajjal?

Pincér: Hogyne asszonyom. Önök már világpolgárok, természetesen mindent tudunk nyújtani, ami a világ más tájain található. Hála a globalizációnak! Csak fogyasszanak, fogyasszanak! Hozom az Earl Grey teát, Oil of Bergamot.

Barátnő 1.: Ejnye, édesem. De fel vitte az Isten a dolgotat. A régi rendszerben ez elképzelhetetlen volt. Bergamot olaj!

Pincér: (hozza a teát, leteszi) Parancsoljanak, Hölgyeim! A finom Earl Grey tea, Oil of Bergamot.

Barátnő 1.: (Pincérhez) Köszönjük. (a másikhoz) Bergamot olaj! Hogy te miket tudsz!

Barátnő 2.: Drágám, előtted nem szégyellem bevallani, a férjem hetente háromszor Párizsba utazik repülővel. Tudod, a multiknál dolgozik. És a múltkor hozott nekem ilyen teát. Nagyon finom.

Barátnő 1.: (megkóstolja) Bizony, ez isteni. Tulajdonképpen milyen tea ez?

Barátnő 2.: Eredeti kínai tea.

Barátnő1.: Kínai? Ne mondd, én a kínai piacon vásárolok. Majd körülnézek ott tea ügyben.

Barátnő 2.: (nevet) A kínai piacon vásárolsz? Az mind gagy, ami ott van. Ilyen teát biztosan nem kapsz. Még a nagy bevásárló központokban, és a delikatesszé boltokban sem találtam.

Barátnő 1.: Jé, érdekes. (elgondolkozva) Tudod, az én férjem nem keres olyan jól. Ő csak egy egyszerű melós. A ruhákat is a kínaiban vásároljuk, nekem meg a gyerekeknek.

Barátnő 2.: Én is jártam már ott, de nekem vannak elvi problémáim is. Kínai árut kínai piacon vásárolni nem erkölcsös. A hazai termékeket és a legálisan behozott külföldi árut kellene vennünk.

Barátnő 1.: (közbe vág) A kínai piac talán nem legális, nem erkölcsös, nem minőségi, de olcsó. Tudod, én nem tudok öt gyereknek egyedi cuccokat venni a Párisi szalonban. Egyébként ez a blúz, ami rajtam van,

legalább olyan szép, mint a tiéd. Pedig egy turkálóból való. A tiéd persze Párizsból?

Barátnő 2.: (száját elhúzva) Igen, drágám. (értetlenül néz) Mi az előtt mindig megértettük egymást, mondhatni barátnők voltunk. Most mi ütött beléd? Mi bajod van velem és a férjemmel?

Barátnő 1.: Hogy mi a bajom? Az a bajom, hogy világpolgár lettél. Earl Grey teát iszol Bergamot olajjal. Ezen kívül kicikizel minket a kínai piaccal és a hazai és külföldi legális árúkkal. Nem gondolod, hogy némi kis szakadék nyílt közöttünk?

Barátnő 2.: Én azt gondolom, drágám, hogy az irigység beszél belőled és nem az Isten Ország hangja. (feláll) De ne haragudj, tudod, nekem közösségem lesz a Rózsadombon.

Barátnő 1.: Igen, édesem. (dúltan) Nekem meg a Nyóckerben. (kiált) Pincér, fizetek!

*globális zene, alatta egy hang
 majd párdalok egyvelege*

Hang: Mentsétek meg Világfalfát!

2. Politika

Utás, Taxis (zene alatt elhelyezkednek, később) **Pincér**
Taxis: (kifújja magát) De rég voltam itt ebben a presszóban.

Utás: Mi gyakran járunk ide a feleséggel. (vidáman) Öregem, annyira örülök, hogy találkoztunk. Hogy éppen téged intettek le a reptéren.

Taxis: Én is örülök. De hát hol voltál?

Utás: Várj csak. Ide hívom a pincért. (kiált) Főúr!

Pincér: (meghajol) Parancsoljanak az urak. Mivel szolgálhatok?

Utás: Te mit kérsz?

Taxis: Mit kérjek? (pincérhez) Egy kávé.

Pincér: Uram, van finom Earl Gray teánk, Bergamot olajjal.

Utás: (nevet) Azt a feleségem kedveli.

Taxis: Maradok a kávénál.

Pincér: És ön Uram?

Utás: Egy konyakot hozzon.

Pincér: Igenis, Uram.

Taxis: Szóval honnan röpültél? Az égből?

Utás: Majdnem. Tudod, egy multinacionális cégnél dolgozom, és hetente háromszor a Gallokhöz kell repülnöm, Párizsba.

Taxis: Nem semmi.

Utás: Nem ám. (kacsint) Dől a lóvé.

Taxis: (bólint) Meghiszem azt.

Utás: (megveregeti a másik vállát) Azért ez a repülőtéri taxi se papsajt.

Taxis: Nem is Amerika, még csak nem is Párizs. Egyébként utalom ezt a nagyvárost és a taxit.

Pincér: (hozza a kávé és a konyakot) Parancsoljanak, Uraim. (elindul)

Taxis: Köszönjük.

Utás: (felhörpinti a konyakot, krárog, a pincér után szól) Várjon!

Taxis: (iszik a kávéból) Mit akarsz tőle?

Utás: (nevet, kacsint) Kikérdezzük, jó?

Pincér: (visszajön) Parancsoljanak.

Utás: Nem ülne le hozzánk?

Pincér: Köszönöm nem. Tiltja a szabályzat. De miben segíthetek?

Utás: Tudja, most jöttem Párizsból, és kicsit tájékozatlan vagyok a hazai politikai eseményekről. A barátom is, mint afféle utasszállító kíváncsi a véleményére. Mondja, mi van a Kossuth téren? Láttam kinn a TV-ben, hogy lebontották a „vasfüggönyt”.

Pincér: Igen, lebontották. Végre. Nem tudom, hogy önök kinek a pártján állnak, de én fel vagyok háborodva azon, amit ez kormány csinál.

Utás: A megszorításokra gondol?

Pincér: Arra, meg a hazugságra. Már megbocsássonak, de az a beteges hazudozó egy aljas szemét. Tönkre tette az országot. Be is vallotta, a hülye. És most sarcolja a népet. El kell kergetni végre már ezt a posztkommunista bandát.

Utás: (Taxishoz) Hallod? (Pincérhez) Feltételezem, hogy ott volt az Erzsébet hídi megemlékezésen is március 15-én. Ott mi történt?

Pincér: Persze, hogy ott voltam! Amikor csak tehetem, ott vagyok a helyszínen. Képzeljék, a kis színésznő, aki ott az Erzsébet hídnál konferált, Jézus reinkarnációjának nevezte a szónokot. Jó, nem? Az biztos, hogy a magyarságnak rég volt ilyen tehetséges vezére.

Taxis: (megszólal, gúnyosan) Úgy gondolja, ha az egyik vezér Jézus reinkarnációja, akkor a másik maga az ördög?

Pincér: Persze. Ő a Luci Feri. (nevet) Én csak így hívom magamban. Jó, mi?

Utás: (nevet) Hát nem mondom.

Pincér: (kifelé tekinget) Bocsássonak meg, de azt hiszem a főnököm vár rám. Egyébként nagyon örülök, hogy ezeket elmondhattam. Tudják, ahol csak tehetem, elmondom... Kérnek még valamit?

Taxis: (türelmetlenül) Nem kérünk. Elég volt.

Pincér: Csak szóljanak, ha fogyasztani akarnak valamit. (el)

Utás: Neked mi a véleményed? Szimpatikus srác ez a pincér, nem?

Taxis: Egyáltalán nem.

Utás: (meglepetten) Miért, csak nem úgy gondolod...

Taxis: (közbevág) Szerintem nekünk ki kellene maradni ezekből a politikai játszmákból. Lassan már párttagok leszünk. A szekértáborok minket is megosztanak. Jobb lenne a magunk dolgával foglalkozni.

Utás: No de, a keresztény ember nem lehet közömbös a közélet dolgaival szemben. Nekünk igenis fel kell

emelnünk a szavunkat a társadalmi igazságtalanságok ellen, a hatalom visszaélései és hazugságai ellen.

Taxis: Ezt én is így gondolom. De nem keveredhetünk bele a pártpolitikai csatározásokba. Nekünk függetlennek kell maradnunk a pártoktól, mert a pártok a hatalom megszerzésére vagy megőrzésére esküsznek, mi pedig másra.

Utás: (kajánul) Tudod, ez nagyon úgy hangzik, hogy bizony te a komcsik oldalán állsz.

Taxis: Nem állok senki oldalán. Te se álltal azelőtt semmiféle Hatalom mellett. Még a katonakönyveinket is együtt adtuk vissza. Nem emlékszel?

Utás: (feláll) Na, szevasz! (gúnyosan) Még hogy nem állsz senki mellett?! Olyan nincs! (indul)

Taxis: De van.

Utás: (megveregeti a másik vállát) Csókoltatom a Luci Ferit. (vidáman) Halihó! Megyek, mert még elkések a közösségi találkozómról. Ja, és gratulálok a fiadnak a keresztelkedéshez (kimegy).

Taxis: (feláll, a kezét nyújtja) A taxi, a konyak?!

Pincér: (ott terem) Uram, hívott? Itt a számla.

*Zene, harcos forradalmi dalok egyvelege harsog,
alatta egy hang*

Hang: Mentsétek meg Világfalvát!

Ökológia

*Zene: falusi idill, apokaliptikus zajok és a
„Megkötöm magamat” dallamának egyvelege*

Előadó, majd **Felszólalók:** Utás, Taxis, Barátnő 1., Barátnő 2., Férj, Feleség, Fiú, Lány, Öreg 1., Öreg 2.

Előadó: Barátaim! Hallottatok a Szent Máté-sziget rénszarvasainak esetéről? A szigetet, amíg nem élt rajta rénszarvas, tíz centiméter vastag zuzmó borította. 1944-ben egy 29 állatból álló rénszarvas csordát telepítettek a szigetre. A csorda szaporodása, mivel volt bőségesen táplálék, felgyorsult. 13 év múlva, 1957-ben már 1350 egyed élt ott. Hat év múlva, 1963-ban pedig 6000. Addigra lelegették a zuzmót és 1963-64 kemény tele végzett a csordával. A tavaszt már csak 41 tehén és egy terméketlen bika élte meg. Ez a kipusztulás törvényszerű volt. Semmi nem szabályozta létszámukat. Nem ritkították őket a ragadozók. Nem vándorolhattak máshová. Felélték a szigetet... Ez nem egy La Fontaine mese. Megtörtént. A történetnek komoly tanulsága van. Itt mindenki tudja közületek, hogy ökológiai katasztrófa fenyegeti a világot. Minket! **Utás:** (feláll, gúnyosan) No, és akkor mi van?! Így is, úgy is elpusztul a világ. Szeretem a nagy világmentőket! Környezetvédelem, fenntartható fejlődés! Süket duma. Semmi nem tartható fenn. Már régen elszűrtük a világot. Ez az egész csak ócska szájtépés!

Taxis: Igazad van. Már régen elszúrtuk az egészséget. Talán csak késleltetni lehet a végpusztulást. De késleltetni lehet. Ha másért nem, a gyerekeink miatt...

Utás: Hogyan, mikor te is taxizol. Szennyezted a főváros amúgy is bűzös levegőjét.

Taxis: Te pedig, repülővel röpködsz az égen. Fogyasztd a kerozint. De én már eldöntöttem, hogy vidékre költözöm.

Barátnő 2.: (célozgatva) Igen? És mit szól ehhez a kedves feleséged és a gyerekeid? Meg aztán hol fogsz dolgozni?

Barátnő 1.: (indulatosan feláll) Azt csak bízd ránk. Te csak teázgass fenn a Rózsadombon!

Előadó: (kérlelve) Bocsánat, de mi történt veletek?

Utás: (nem figyel rá, folytatja) Szóval vidékre költöztél? És azzal mi változik?

Taxis: A falura költözés a katasztrófa elhárítás szempontjából csak csepp a tengerben. De ha nem tudnád, a tenger cseppekből áll. Egyedül nem sokra megyünk. De pl. ha mi, az egész Bokor összefogna...

Férj: (feláll) Azt várhatod. Ki fogja feladni a biztos egzisztenciáját, eladni lakását, ott hagyni az állását egy bizonytalanért?!

Feleség: (Férjhez) Bizonyára senki. De ha megtettük volna már tíz éve, akkor most nem hagynál ott minket egy... (nem folytatja)

Barátnő 1.: (csodálkozva) Elváltok? Uram Isten! Mi történik itt?! Ti a minta család!

Taxis: Erről van szó. Nemcsak a légkör szennyezett, de az emberi környezet is. Erkölcseleg is tönkre tesz minket. Léghőmérséklet életmódra van szükségünk. Ilyet kell kialakítani. Nem más ez, mint az a bizonyos „alternatív társadalom”, amiről valaha álmodoztunk. Feladtuk?!

Lány: (lezseren) Te meg a fiatalok nem adta fel. Ámbár, mit összegyötrődött a keresztelés előtt az én drága pasim, hogy ő ezt nem bírja, nem akarja. (Taxishoz) De rajtatok kívül ki akarja itt megmenteni a világot? Senki. (nevet) Nem is lehet.

Fiú: (tíltakozva) Nem szép tőled, hogy így kiadsz engem itt mindenki előtt... Te is tudod, hogy apáéknak igazuk van, de engem is csábít ez a hülye fogyasztói világ. Abban bízom, hogy ez a kapitalista vircsaft is rövidesen összeomlik. A pénzemberek, a multik, a gazdagok, ha nem akarják megvárni a végpusztulás kemény telét, amely velük is végezni fog, mint a rénszarvasokkal történt, akkor ők maguk is lépni fognak. Lépniük kell!

Öreg 2: Azt várhatod, kisfiam.

Öreg 1.: Az, biztos. Mi csak magunkra számíthatunk, meg a jó Istenre...

Apokaliptikus zene kavargó, és a Bokor himnusz dallamával keveredik

Konferáló: (előre lép) Barátaim! Mint látjátok, az apokaliptikus világdráma sajnos nem ért véget. Folytatódik. Figyelmetekbe ajánlom a csoportválasztást és a további munkát. Dolgozzatok ki akcióterveket a

Globalizáció, a Politika és az Ökológia témában: elvi és gyakorlati megoldásokat a Bokor és a Világfalu problémáinak megoldására. Hogyan lehet megelőzni a bajt, hogyan kell kezelni, ha bekövetkezett, és mi az utógondozás módja? Ne feledjétek, hogy **Fentről és Lentről** is nagy figyelemmel kísérik munkátokat. Ne felejtsetek el a kiáltást sem:

Mentsétek meg Világfalvát! Mentsétek meg Világfalva Bokrát!

zene felerősödik

FARAGÓ FERENC

SZÜKSÉGSZERŰ-E A VÉLETLEN, AVAGY VÉLETLEN-E A SZÜKSÉGSZERŰSÉG?

*„A véletlen: Isten inkognitóban.”
(Angelus Silesius)*

Az emberi gondolkodás nagy dilemmái közé tartozik a *véletlen* és a *szükségszerűség*; illetve e két meghatározottság prioritásának problematikája. A dolgok, az események véletlen történnek-e, vagy van mögöttük egy rejtett törvényszerűség, melynek mentén történik, ami történik?

A fizikai világban látszólag nincsenek véletlenszerű történések, hisz' a fizikai jelenségek mögött mindig megragadható valamilyen szükségszerű törvényszerűség. Amennyiben mégsem, akkor a törvény még felfedezés előtt áll. Einsteint úgy gondolta, hogy a világmindenség keletkezésében nem volt szerepe a véletlennek, és az „*Isten nem kockajátékos*” gondolata is ezt látszik alátámasztani. Ez a determinista felfogás azonban már akkor is szemben állt az úgynevezett darwinista evolúciós elmélettel, amely gyakorlatilag kimondja, hogy a bonyolult világunk a véletlennek sorozatának köszönhető. Einstein, világról alkotott képe megmutatja, hogy az egy objektív, rendezett valóság, nincs kitéve a véletlen kényének-kedvének, és nem függ egy „külső” megfigyelőtől, azaz tőlünk.

Filozófiai síkon a véletlen felfogása tulajdonképpen a szükségszerűség sajátos megjelenési formáját jelenti. Vagy ahogy Foucault fogalmaz: „...amit megismerünk, és amik vagyunk, nem az igazság és a lét, hanem a véletlen külsőlegessége.” A bölcséleti kategorizálás véletlennek nevezi az összes *okozatokat*, amelyeknek nem látjuk összefüggéseit az *okaikkal*. Marx is visszautasítja a véletlen létjogosultságát, azon az alapon, hogy ahol a felszínen a véletlen űzi játékait, ott mindig benső, rejtett törvények uralkodnak rajta, és az a feladat, hogy ezeket a törvényeket felfedezzük. És az emberi gondolkodás gyakran elköveti azt a hibát, hogy nem a véletlent emeli

fel a szükségszerűség szintjére, hanem a szükségszerűséget süllyeszti le a véletlenre.

A véletlen és a szükségszerűség problematikáját körbejárva óhatatlanul szembetaláljuk magunkat a *sors* fogalmával. Mi a sors? A görög tragédiák válasza erre az, hogy előre megírt történések sorozata, melynek szereplői nem aktív részesei, hanem passzív elszenvetői annak. Nemcsak azzal, hogy elviseli a ráért sorsot, és eszébe sem jut bármit is tenni ellene, hanem még maga is hozzájárul, hogy a végzet beteljesedjék rajta. A sorsból nem lehet kilépni, nem lehet átadni valakinek, és nem lehet átvenni senkitől. Mindenkinek személyre szabott sorsa van, melyet élete során be kell teljesítenie. A magyar nyelv metafizikai meghatározottsága őrzi a sors determinisztikus tartalmát, például amikor úgy fogalmazzuk: történik velünk, megessék velünk. Ez része egy olyan világlátásnak, amely szerint sorsunk az egyetemesség meghatározott szelete, és nem önálló entitás.

Egy merész ugrással máris a hinduista, buddhista hagyomány *karma* törvényét láthatjuk magunk előtt. A törvény értelmében mindenki az előző életbeli tetteiért viseli a jelenlegi sorsát, és ez így halmozódik át életről – életre. A véletlen elemeit nem találjuk meg; itt minden mozzanat szükségszerű, mégpedig a tetteinkből következő szükségszerűség. Ebben a rendszerben a véletlen nem értelmezhető.

Bizonyos kozmológiák előszeretettel alkalmazzák a véletlenszerűség kategóriáját. Gyakorlatilag olyan meghatározásban, hogy a világ keletkezése úgymond a véletlenek kiszámíthatatlan sorozata. Hasonlással élve, a mozsárban összetört zsebórát véletlenszerűen addig rázogatjuk, míg újra ketyegő szerkezeté nem áll össze. Hasonlóval már találkoztunk a darwinizmus kapcsán, ott egy-egy ilyen rázogatás neve: *mutáció*.

Természetesen a világmindenség alaposabb megismerése, megsejtése során kikövetkeztethető, megérezhető, hogy bizony itt tudatosságról, egyfajta isteni szükségszerűségről lehet szó. Az élet létrejöttének magyarázata a véletlenszerűséggel a lehető legnagyobb mérvű istenkáromlás. Még ha az alkotó nem is demiurgoszi értelemben gyártja le a világot/világokat, hanem „csupán” a feltételeket, a lehetőségeket teremti meg és a túlsorduló isteni szeretet átjárja, átítatja a mindenséget, amely ezáltal életre kel.

Véletlen-e a születés? Min fordul, hogy katolikusnak, reformátusnak, mohamedánnak, buddhistának netán dzsainistának születünk? Gazdagnak, vagy szegénynek; okosnak, vagy butának; szépnek, vagy csúnyának; szerencsésnek, vagy szerencsétlennek? És a halál? A ténye nyilvánvalóan a születésünk pillanatában determinálódik. De a módja és az ideje min múlik? Netán, ahogy esik, úgy puffan? S

büntetés vagy jutalom, hogy valaki kilencven–százat is megél, és aki csak harmincat–negyvenet?

A véletlen és szükségszerűség gondolatszövetét továbbfejtvé teológiai kérdésfeltevésenként megfogalmazhatjuk, hogy mennyiben törvényszerű, az, hogy a történelmi egyházak nem valósíthatják meg az Isten Országát? Bizonyára nem a véletlen műve: ahhoz, hogy Jézus egyetlen gondolata is megvalósulhasson, az egyházaknak fel kellene számolniuk önmagukat. Kínosan hasonlít ez a történet a hadseregek esetére, amelyek a békét hirdetik, a béke, a szabadság jelszavait tűzik zászlaikra, békeharcot, fegyverbarátságot hirdetve, kötve. De még nem volt a világtörténelemnek egyetlenegy háborúja – sőt forradalma, ellenforradalma, puccsa, szabadságharca, vagy akár zendülése sem – amely után jobb lett volna. No, nem egy-kéttucat embernek vagy érdekeltségi körnek, hanem az *embernek*, mondhatnánk: az emberiségnek. Az ilyen háborút még nem találták fel, és nem is lehet feltalálni, mert ez önellentmondás. Az erőszak kimenetele nem a véletlen, vagy ahogy mondani szokás a hadiszerencse műve, hanem szükségszerű az, hogy minden erőalkalmazás – fizikai értelemben is – de főleg szellemiekben a totális destruktivitást jelenti.

HABOS LÁSZLÓ

TÜKÖR ELŐTT

Elrepedt tükör előtt
elcsigázott arcomat nézem
s benne vagyok mindkettő képben
az egyikben boldogan nevetek
a másokban sírásra görbül ajkam
szólni szeretnék mindkettőnek halkan
de torkomban marad minden szó
csak könnycseppem hull csendben
mert várnak rám - haza kell mennem.

